

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Barbora Holinková

KONFLIKT V DÁRFÚRU

Darfur conflict

Bakalářská práce

Praha 2008

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Václav Frajer

Za cenné připomínky děkuji RNDr. Václavu Frajerovi.

OBSAH

1. Úvod	6
2. Metodologie	7
3. Základní informace o oblasti	8
3.1. Poloha a přírodní podmínky Dárfúru	8
3.2. Obyvatelstvo.....	10
3.3. Historický vývoj Dárfúru	14
4. Dárfúrský konflikt	17
4.1. Hlavní aktéři konfliktu	17
4.2. Příčiny konfliktu.....	22
4.3. Průběh konfliktu a mírových snah	23
4.4. Následky dárfúrské krize.....	28
5. Mezinárodní pomoc	32
5.1. Reakce mezinárodních organizací - AU, OSN, EU	32
5.2. Reakce jednotlivých států.....	37
5.3. Pomoc nevládních organizací.....	40
5.4. Pomoc z České republiky	40
5.5. Reakce celebrit	42
6. Ropa a Dárfúr	43
7. Možná řešení	44
8. Závěr	47
9. Seznam použité literatury a zdrojů informací	50

Seznam použitých zkratk

AMIS - mise Africké unie v Súdánu (African Union Mission in the Sudan)

AU - Africké unie (African Union)

CFC - Komise monitorující příměří (Ceasefire Commission)

CPA - Všestranná mírová dohoda (Comprehensive Peace Agreement)

DDF - Hnutí za rozvoj Dárfúru (Darfur Development Front)

DLF - Hnutí za osvobození Dárfúru (Darfur Liberation Front)

DOP - Deklarace principů (Declaration of Principles)

DPA - Dárfúrská mírová dohoda (Darfur Peace Agreement)

ECHO - Evropská komise pro humanitární pomoc (European commission humanitarian aid)

HCFA - Humanitarian Ceasefire Agreement

HRW - Human Rights Watch

ICC - Mezinárodní trestní soud (International Criminal Court)

IDP - vnitřně vysídlené osoby (Internally Displaced Person)

JEM - Hnutí pro spravedlnost a rovnost (Justice and Equality Movement)

NGOs - nevládní organizace (Non-governmental organizations)

NMRD - Národní hnutí pro reformu a rozvoj (National Movement for Reform and Development)

NRF - Hnutí národní spásy (National Redemption Front)

OSN - Organizace spojených národů

RCCNS - Revoluční velitelská rada pro národní spásu (Revolutionary Command Council for National Salvation)

RFC - Revoluční polní velitelství JEM (Revolutionary Field Command of JEM)

SLA - Súdánské osvobozené hnutí (Sudan Liberation Army)

SPLA - Súdánská lidová osvobozené armáda (Sudan People's Liberation Army)

UFLD - Jednotná strana za osvobození a rozvoj (United Front for Liberation and Development)

UNAMID - Mise OSN-AU v Dárfúru (United Nations - African Union Mission in Darfur)

UNHCR - Komise OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)

UNMIS - Mise OSN v Súdánu (United Nations Mission in Sudan)

UNSUDANIG - Informační portál OSN o Súdánu (United Nations Sudan Information Gateway)

URF - Jednotná strana odporu (United Resistance Front)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Provincie Dárfúr, Súdán

Obrázek 2: Etnické složení obyvatelstva v Dárfúru

Obrázek 3: Distribuce obyvatelstva dle stylu života, Dárfúr

Obrázek 4: „Šachovnice“, výhodné soužití pastevců a farmářů v Dárfúru

Obrázek 5: Populace v uprchlických táborech v Čadu, únor 2008

Obrázek 6: Populace v táborech pro vnitřně vysídlené osoby, Dárfúr, leden 2008

Seznam příloh

Příloha 1: Uprchlické tábory a tábory vnitřně vysídlených osob, Dárfúr, duben 2007

Příloha 2: Bezpečnostní situace v Dárfúru, leden-březen 2006

Příloha 3: Držitelé ropné koncese, Súdán, 2001

1. Úvod

Dárfúr: Více než 200 tisíc lidí bylo zabito, zhruba 2,5 milionů lidí bylo nuceno opustit své domovy a 4 miliony lidí jsou nyní závislí na humanitární pomoci. To vše od roku 2003 kvůli bojům mezi dárfúorskými rebely, súdánskou vládou a jimi podporovanými arabskými milicemi Janjaweed.¹ Uvedené pojednání je součástí snad všech článků mapujících dárfúorskou krizi. Cílem práce je pokud možno poznat celý problém a stejně tak přispět k osvětě utrpení tamních lidí.

Na úvod považuji za vhodné seznámit se s regionem Dárfúr a jeho specifiky. Jak ovlivňují přírodní podmínky život obyvatel, jaká je jejich etnická skladba a jaké nesváry to s sebou přináší? Co je zdrojem obživy Dárfúranů a s jakými nesnázemi se v běžném životě potýkají? Mimo to práce postihne historický vývoj regionu a jeho případný dopad na současnost.

V další části práce bude analyzován samotný konflikt. Jaké jsou příčiny krize, mezi jakými subjekty se konflikt odehrává? Nutno zmínit, že se nejedná o čistě vnitrostátní konflikt, do „hry“ promlouvá sousední stát Súdán Čad nebo Čína. Jaký je dosavadní průběh konfliktu od svého počátku v roce 2003 a dají se vypočítat pozitivní změny? Nakonec se pokusím uvést negativní dopad bojů na životy civilního obyvatelstva.

Pátá kapitola bude pojednávat o reakcích a odezvách mezinárodních organizací, jakými jsou Africká unie, Organizace spojených národů a Evropská unie. Jak se staví Velká Británie ke konfliktu ve své bývalé kolonii? Jaká je pozice hegemonu světové moci Spojených států amerických, nechvalně známých intervencí do Iráku či Afghánistánu. Neopomenu ani úlohu Francie, státu se silnou vojenskou pozicí v sousedním Čadu. Zmíním důležitost nevládních humanitárních organizací, které drží při životě sta tisíce lidí. Jedna z nich má sídlo i v České republice. Existuje několik světových celebrit, které využívají svůj profit k tomu, aby pomohly lidem v Dárfúru a obeznámily s jejich situací širší veřejnost.

Následující šestá kapitola zmíní potenciální vliv výskytu ropy v Dárfúru na současnou krizi. Jedná se o oblast strategicky významnou pro západní státy a samotný Súdán? Co si o možných nalezištích ropy myslí tamní obyvatelé?

¹ Political negotiations the only way to resolve Darfur crisis, Sudan tells UN. <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=24180&Cr=general&Cr1=debate&Kw1=general+assembly&Kw2=&Kw3=>. 2007.

Poslední sedmá kapitola pak navrhne možná řešení konfliktu v Dárfúru.

2. Metodologie

Na samém úvodu jsem si rozdělila studované téma na jednotlivé části, které jsem následně zpracovávala pomocí kompilační metody, rešerší článků a zpráv. Nutno podotknout, že v českém prostředí existuje jen málo tištěných podkladů ke zpracování zvoleného tématu. Příkladem mohou být diplomové práce na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Jako inspirační zdroj mi posloužila práce od Pavly Danišové z Institutu politických studií FSV UK.² Právě z důvodu nedostatku literatury jsem čerpala informace především z internetu. Přičemž většinu tvořily zahraniční články žurnalistické povahy (např. BBC, Reuters, Sudan Tribune, The Washington Post). Dále zprávy a dokumenty mezinárodních organizací OSN, Amnesty International nebo Human Rights Watch. Jako zdroj informací o základních fyzicko- a socio-geografických charakteristikách regionu Dárfúr v úvodu práce mi posloužil encyklopedický server Wikipedia.

Podkapitola o obyvatelstvu a základních demografických charakteristikách je založena na komparaci dat. V provincii Dárfúr nejsou zatím prováděna žádná demografická šetření, jelikož se jedná o oblast zaostalou s velice špatnou dopravní infrastrukturou. Charakteristiky porodnosti a úmrtnosti bylo tudíž nutné odvodit z údajů sousedních států Čadu a Středoafričké republiky, kde žije podobné etnikum obyvatelstva.

Využila jsem metodu rozhovoru, kdy dotazovaným byl Jakub Dvořáček z organizace Charita ČR. Ta se jako jediná organizace u nás angažuje v pomoci Dárfúru. Více o její činnosti bude zmíněno v podkapitole Pomoc z České republiky.

Jakub Dvořáček mi poskytl videonahrávku z oblasti, díky níž jsem si mohla udělat představu, jak to v Dárfúru ve skutečnosti vypadá. Shlédla jsem několik krátkých dokumentů na serveru You Tube a zajímavé informace, fotografie a obrázky lze nalézt na Google Earth. Na letošním festivalu dokumentárních filmů Jeden svět jsem měla možnost vidět americký dokumentární film od režiséra Theodora Brauna Za Dárfúr! Díky němu jsem mimo jiné poznala, jak probíhá

² DANIŠOVÁ, P. (2006): Konflikt v súdánském Dárfúru: analýza konfliktu a mezinárodní reakce na současnou krizi. Diplomová práce. Institut politologických studií, FSV UK, Praha, 131 s.

vyšetřování Mezinárodního trestního soudu představovaným žalobcem Moreno Ocampem v akci.

V práci jsou užívány české překlady anglických názvů hnutí, institucí a případně jejich zkratky, přičemž jejich výčet je uveden v seznamu použitých zkratek v úvodu práce. V případech, kdy je překlad těžko proveditelný, jsou ponechány anglické názvy. U arabských jmen je skloňované pouze poslední jméno.

3. Základní informace o oblasti

3.1. Poloha a přírodní podmínky Dárfúru

Dárfúr je region v západním Súdánu o rozloze 493,180 km² srovnatelnou s Francií. Z jihu na sever hraničí se Středoafričskou republikou, Čadem a Libyí. Region se od roku 1994 dále člení na tři federativní státy: Západní Dárfúr s hlavním městem Geneinou, Jižní Dárfúr s Nyalou a Severní Dárfúr s Al Fasherem. (viz Obrázek 1)

Dle Sulimana³ je možné region rozdělit na tři fyzicko-geografické oblasti, a to severní pouštní oblast, centrální oblast s pohořím Jebel Marra a východní a jižní polopouštní oblast. Polopouště zvané goz jsou z většiny bez vodních zdrojů, obyvatelé sídlí pouze v blízkosti vodních rezervoárů nebo vyvrtaných studní. I přes svou suchost poskytují goz pastvu pro dobytek a ornou půdu. Směrem na sever přecházejí v písčitou poušť Saharu. Dalším typem krajiny je oblast vulkanického pohoří Jebel Marra, jehož vrcholky vystupují do výšky okolo 3 000 metrů. Zdejší mírné klima s vydatnými srážkami nabízí vhodné podmínky pro farmaření. V regionu dále nalezneme oblasti vyschlých řečišť vádí, která se zaplňují pouze v období dešťů. Vádí jsou často plněna naplaveninami a je obtížné je dále využít. Pro západní Dárfúr je typická kamenitá krajina, místy pokrytá tenkou vrstvou písku. Tento typ je nevhodný pro farmaření, zato občasné porosty stromů nabízí potravu pro zvířata. Velký význam v suchých oblastech mají spodní vody.

Zatímco v severní pouštní části Dárfúru nemusí spadnout žádné srážky, na jihu v průměru za rok spadne 700 mm srážek. Zdroj Guardian⁴ uvádí nepříjemnou skutečnost,

³ SULIMAN, M. (1993): The Desert versus the Oasis Syndrome. <http://www.ifaanet.org/ifaapr/wardar.htm>

⁴ BORGER, J. (2007): Darfur conflict heralds era of wars triggered by climate change, UN report warns. <http://www.guardian.co.uk/environment/2007/jun/23/sudan.climatechange>

že za posledních 40 let ubylo srážek o 16 - 30 %. S tím souvisí rozšíření pouští v průměru o 100 km. Celý Dárfúr leží v tropickém pásmu a průměrná roční teplota přesahuje 25 °C. S nejvyššími teplotami se lidé potýkají od března do května, nejchladnější období pak připadá na červenec až prosinec. Typickými jsou periodické změny ve směrech větrů. V období od prosince do března převažuje severovýchodní suché pasátové proudění, zatímco od června do září proniká z rovníkové oblasti vlhký jihozápadní monzun přinášející srážky od Guinejského zálivu. Od března do června a od září do prosince se střídají pasáty s monzuny, počasí se často mění během dne a charakteristické jsou prudké písečné bouře, které znesnadňují život místním obyvatelům.

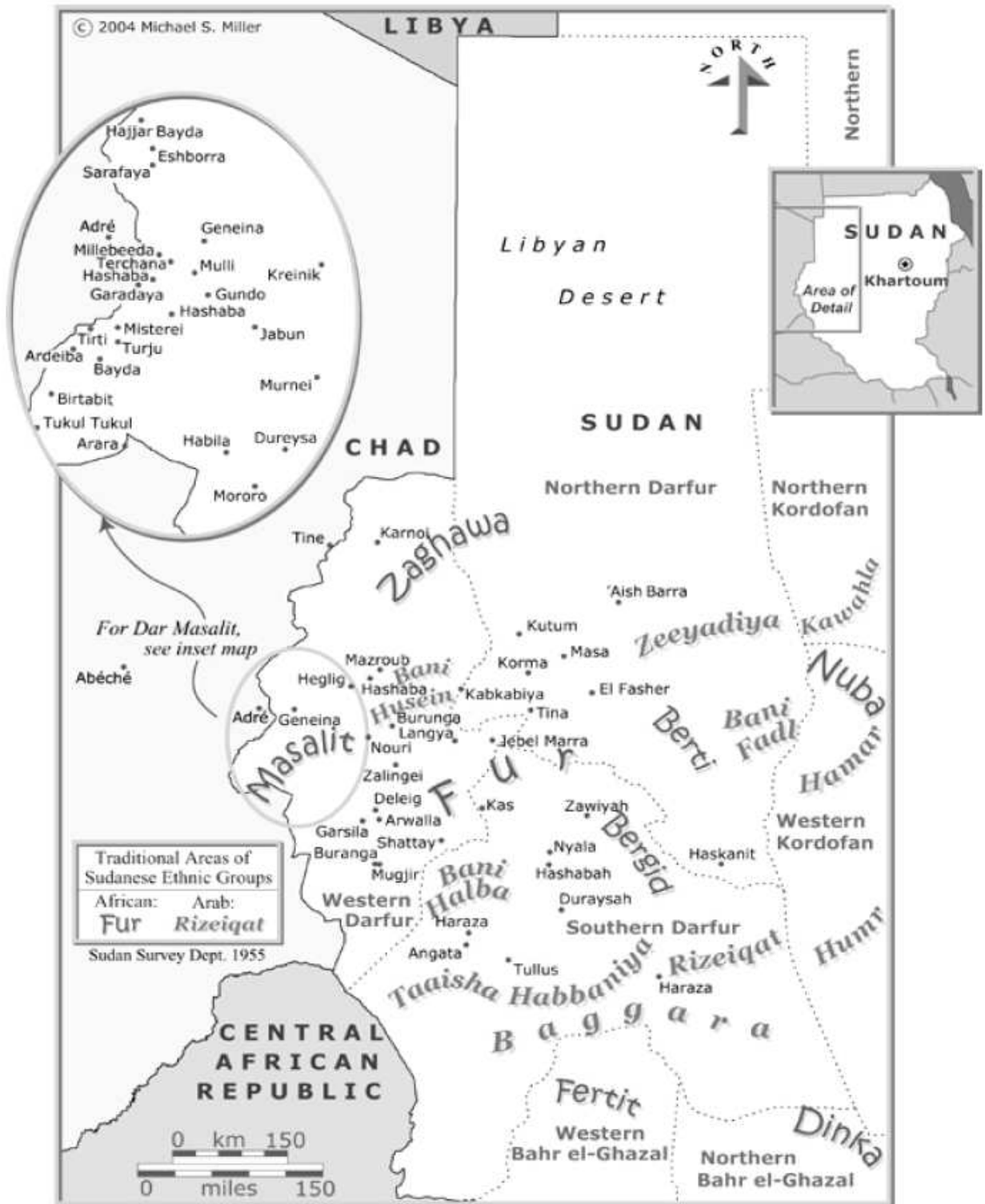
3.2. Obyvatelstvo

Dárfúr se vyznačuje pestrým etnickým složením obyvatelstva (viz Obrázek 2), přičemž největší etnickou skupinou v oblasti je africký kmen Fur. Podle Danišové⁵ představuje třetinu z šesti milionové populace. Tito západní Súdánští se zabývají usedlým chovem dobytka a pěstováním prosa. V každé vesnici vládne místní stařešina. Fúrové mluví nilo-saharským jazykem furštinou, avšak v posledních letech někteří z nich začínají mluvit arabsky. Vyznávají sunnitskou odnož islámu, který přijali ve středověku, ale pro většinu lidí jsou stále důležité africké tradice. Právě lidé z kmene Fur založili sultanát Dárfúr, což v překladu znamená „domov Fúru“. Tradiční domovinou kmene je podhůří Jebel Marra. V současnosti žijí spíše západněji a jihozápadněji od původní oblasti. Několik příslušníků kmene žije na hranicích s Čadem. Fúrové se dostávají do potyček s nomádkým kmenem Baggara, a to především kvůli úrodné půdě v oblasti Jebel Marra. Příslušníci kmene se stávají obětmi masakrů, prchají proto do sousedního Čadu. Díky své početnosti tvoří nejsilnější volební základnu. Z tohoto kmene pochází několik známých politických osobností, příkladem Abdul Wahid Mohammed Nour, zakladatel Súdánské osvobozené hnutí (SLA). Fúrové jsou velice hrdí na svůj africký původ, což je hlavním důvodem jejich pravidelné účasti v opozičních stranách od roku 1956.

Druhý největší kmen tvoří nomádští beduíni Baggara. Jejich počet čítá přes jeden milion obyvatel. Tito Arabové obývají oblasti mezi Čadským jezerem a povodím Nilu, Dárfúr, Čad, Středoafričskou republiku, Kamerun, Nigérii a Niger.

⁵ DANIŠOVÁ, P. (2006): Konflikt v súdánském Dárfúru: analýza konfliktu a mezinárodní reakce na současnou krizi. Diplomová práce. Institut politologických studií, FSV UK, Praha, s. 16.

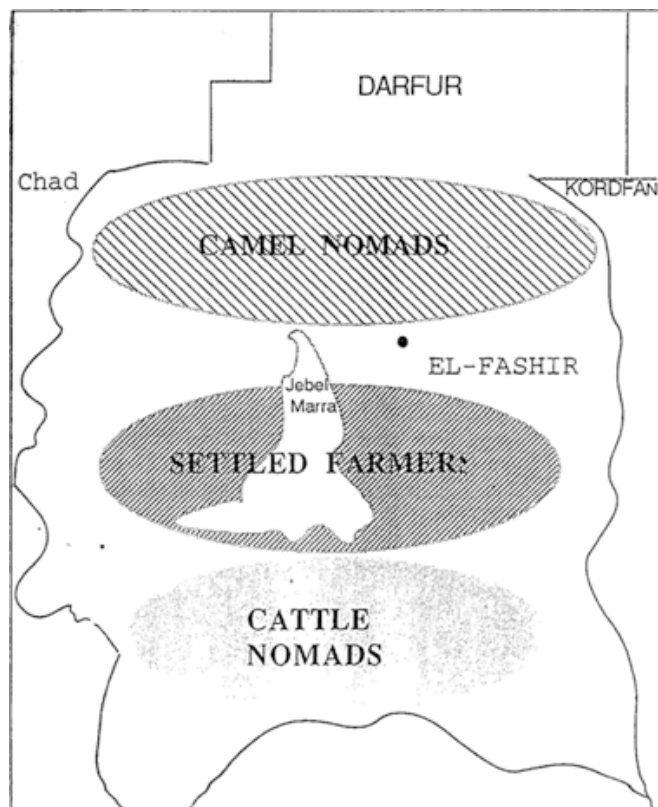
Obrázek 2: Etnické složení obyvatelstva v Dárfúru

Zdroj: International Crisis Group, <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm>

Jedná se o kočovné pastevce, kteří migrují mezi pastvinami v období srážek a říčními oblastmi v období sucha. Většina z nich hovoří arabským dialektem shuwa. Baggarové, vyznavači islámu, jsou potomky arabských kmenů, které osidlovaly severní Afriku od 14. do 18. století. Kvůli sňatkům s původními obyvateli Dárfúru mají tmavší pleť než Arabové mimo Súdán. Příslušníky kmenu v oblasti jižně od Jebel Marra můžeme označit za pastevce krav, zatímco příslušníky v severní části, nazývané Abbala, za pastevce velbloudů. (viz Obrázek 3) Kmen Baggara dále zahrnuje menší kmeny jako Rizeigat, Taisha nebo Bani Halba. Příslušníci kmene byli velkou oporou Mahdistům během jejich revolty proti egyptské vládě v 80. letech 19. století. Během britské vlády měl každý kmen vedoucího náčelníka známého jako názira. Po získání nezávislosti byli názirové členy politické strany Umma Party. V 80. letech 20. století súdánská vláda vyzbrojovala příslušníky Baggara v boji proti Súdánské lidové osvobozené armádě (SPLA). Nicméně v 90. letech uzavírali Baggarové s jednotkami SPLA příměří.

Obrázek 3: Distribuce obyvatelstva dle stylu života, Dárfúr

Zdroj: SULIMAN, M. (1993): The Desert versus the Oasis Syndrome.

<http://www.ifaanet.org/ifaapr/wardar.htm>

Další etnickou skupinou je kmen Zaghawa žijící v Západním a Severním Dárfúru a ve východním Čadu. V roce 1923 byla vytyčena hranice mezi francouzskou a britskou koloniální říší a kmen Zaghawa spolu s dalšími se tak ocitly na obou stranách hranice. (Danišová, 2006) Příslušníci kmene mluví jazykem stejného názvu Zaghawa a jejich počet čítá okolo 170 tisíc obyvatel. Jedná se o polo-nomádský kmen, jenž se živí pastvou krav, velbloudů a ovcí a také sklízí divokého obilí. V Dárfúru nemají velkou moc, zatímco v sousedním Čadu je tomu naopak. Příslušníci kmene se označují za Afričany. Ve 13. století konvertovali k islámu, ovšem stále udržují při životě původní tradice. Díky konfliktu v Dárfúru se mnoho z nich stalo uprchlíky v táborech na čadské hranici a v Čadu.

Západní Dárfúr stejně jako východní Čad obývá kmen Masalit. Masalité vyznávají islám, mluví nilo-saharským jazykem masalit a jejich počet čítá okolo čtvrt milionu obyvatel. Na přelomu 19. a 20. století vytvořili státní celek Dar Masalit, stali se však cílem represí centrální vlády.

Dle Informačního portálu OSN o Súdánu (UNSUDANIG) v Severním Dárfúru v současnosti žije 1 600 tisíc obyvatel, v Západním Dárfúru 1 660 tisíc obyvatel a v Jižním Dárfúru 2 960 tisíc obyvatel. Odhadované hodnoty hrubé míry přirozeného přírůstku v Dárfúru se dle World Population Data Sheet pro rok 2007 pohybují od 2 do 3,1 %, přičemž musíme brát v úvahu neustálý nouzový stav v oblasti a ztížené životní podmínky obyvatel.⁶ Odhadované hodnoty úhrnné plodnosti spadají do rozmezí od 4 do 6,5 dětí na jednu ženu, vzhledem k současné situaci však předpokládáme spíše nižší hodnoty. Co se týče věkové struktury, téměř polovinu tvoří dětská složka do patnácti let, postreproduktivní složka 65+ je zastoupena pouhými 3-4 %. Jedná se tedy o progresivní typ struktury typický pro rozvojové země s vysokými hodnotami jak porodnosti, tak úmrtnosti. Rozložení z hlediska pohlaví je téměř vyrovnané.

Vzhledem k probíhajícímu násilí můžeme v Dárfúru očekávat vyšší hodnoty ukazatelů úmrtnosti, než je tomu v případě sousedních států Čadu a Středoafrické republiky, kde žije podobné etnikum obyvatelstva. Na tisíc živě narozených připadá zhruba 100 a více zemřelých ve stáří do jednoho roku. Hodnoty naděje dožití odhadujeme na 45 let pro muže a 48 let pro ženy. Na základě výše zmíněných skutečností lze tvrdit, že se Dárfúr nachází v první fázi demografické revoluce.

⁶ Odhady na základě dat za Čad a Středoafrickou republiku, více v kapitole o metodologii.

Do ukazatelů úmrtnosti se promítají různé nemoci. Ve vlhčích oblastech regionu se můžeme setkat s malárií, dále s tuberkulózou nebo AIDS. O nemocích, s nimiž se setkávají humanitární pracovníci v uprchlických táborech, bude zmínka v podkapitole o následcích dárfúrské krize. Podle pracovníků OSN je každé páté dítě v Dárfúru akutně podvyživené, trpí úplavicí, spalničkami nebo vysokou horečkou.

Obyvatelé Dárfúru se potýkají s vysokou mírou negramotnosti. Ta je přitom vyšší u skupin žijících kočovným způsobem života (okolo 90 %).

3.3. Historický vývoj Dárfúru

První historické zmínky spadají do 14. století, kdy byl založen sultanát Tunjur. V 17. století vládla dynastie Keira a nezávislý Dárfúr zažíval období rozkvětu. Její vládnutí ukončil vznik Anglo-egyptského kondominia v Chartúmu v roce 1875. Do anexe v roce 1916 Britové ponechali Dárfúru určitou míru autonomie. Nicméně během období kolonizace až do získání nezávislosti v roce 1956 zůstal region velmi zaostalým. Většina národních zdrojů směřovala k Arabům sídlícím podél Nilu v blízkosti hlavního města Chartúmu. To vzbušovalo mezi Dárfúřany napětí. Vliv regionální politiky, ekonomického strádání spolu s přírodní degradací vedl k ozbrojenému odporu v polovině 80. let 20. století. Pokračující násilí vyústilo ve vznik ozbrojeného konfliktu v roce 2003.

Veškerý rozvoj v Dárfúru je závislý na přírodních podmínkách. Semi-aridní pláně nejsou schopny poskytnout obživu husté populaci. Jak už bylo zmíněno, příznivější podmínky jsou pouze v oblasti pohoří Jebel Marra. Právě zde žili první obyvatelé, lidé dynastie Daju. Ve 14. století je však vytlačila islámská dynastie Tunjur. O tři století později založil pokračovatel rodu sultán Suleiman dynastii Keira. Koncem 18. století během vlády sultána Abd er Rahmana vedl vojenskou kampaň v Egyptě Napoleon Bonaparte. V té době vzkvétal obchod s černými a statnými otroky, kteří byli posíláni z Dárfúru do Egypta. Rahman též založil nové hlavní město v Al Fasheru mezi lety 1791 a 1792. V roce 1821 přišel sultán Mohammed el Fadhl o provincii Kordofán (východně od Dárfúru), kterou dobyli Egypťané. Měli v úmyslu podrobit si i Dárfúr, což jim nakonec bylo znemožněno. V polovině 19. století došlo díky chartúmskému obchodníkovi al Zubayrovi k rozvoji obchodu mezi regiony Bahr el Ghazal, Dárfúrem, Egyptem a severní Afrikou, přičemž největší zájem byl po otrocích a slonovině. Al

Zubayr se stal spojencem Egyptanů a souhlasil s podrobením Dárfúru. Válka vyústila rozpadem království.

Následovala egyptská vláda doprovázená protesty Dárfúřanů. V roce 1879 přišel britský generál Gordon s návrhem znovuobnovit tradici královské rodiny. Tak se však nestalo a Gordon byl odvolán. Další egyptský generál Slatin musel odolávat vojákům Mahdisty Muhammada Ahmada, vedenými rizeigatským šejkem. Egyptané byli donuceni vzdát se a Dárfúr byl přičleněn k Mahdistickému dominiu (1883-1898). S touto vládou byli však Dárfúřani také nespokojení a neustálý válečný stav vedl k odchodu mahdistických vojsk z Dárfúru. Koncem 19. století byl zvolen sultánem vnuk el Fadhla Ali Dinar, během jehož vlády Dárfúr zažíval období míru a návrat k nezávislosti.

Během první světové války se Dárfúřani stali spojenci Turků, které však porazila britská vojska a v roce 1916, kdy Britové zabili posledního sultána Ali Dinara, byl sultanát přičleněn k Súdánu. Do té doby Británie ponechala Dárfúru autonomii de jure. Během Anglo-egyptského Súdánu byly veškeré zdroje směřovány do Chartúmu a provincie Modrého Nilu, zbytek země, kam spadal i Dárfúr, byl zanedbáván. Obyvatelé v poříčních oblastech se označovali za „děti země“, zatímco africké obyvatele pejorativně označovali za zurga (negry). Během vlády kondominia směřovala více jak polovina investic do oblastí Chartúmu, Kassaly a severních provincií, oproti 17 % v Kordofánu a Dárfúru (na něj připadlo pouhých 6 %). To bylo v rozporu s počty obyvatel, kdy v provinciích v nilském údolí bylo 2,3 milionů obyvatel, zatímco na západě 3 miliony obyvatel.

Po získání nezávislosti v roce 1956 se dostala na výsluní politická strana Umma Party vedená Sadiq al Mahdim. Po roce 1960 vzniklo několik regionálních politických stran, včetně Hnutí za rozvoj Dárfúru (DDF). Během diskuzí o islámské ústavě se muslimové z Dárfúru připojili k opozici, aby tak zabránili dominanci centrální vlády nad zaostalými regiony. Ve volbách roku 1968 bylo poprvé možné vidět snahy oddělit od sebe původní Afričany a Araby. Al Mahdi si uvědomil, že Fúrové a další africké kmeny tvoří volební většinu, spojil se proto s DDF v obviňování Arabů ze zanedbávání Dárfúru. K domácím záležitostem se přidala mezinárodní nestabilita s Čadem. V roce 1969 premiér al Mahdi povolil guerillovému hnutí Frolinat svrhnout čadského prezidenta François Tombalbaye. Hnutí Frolinat mělo na svědomí desítky mrtvých. V čadském konfliktu participoval i libyjský prezident Muammar al Gaddafi. Ten byl posedlý myšlenkou vytvořit sahelský národ tvořený pouze islámskými

Araby a v roce 1971 nabídl Nimeiry (súdánský prezident, 1971 až 1985) sjednotit jejich dva státy. Gaddafí si dále nárokoval pás území mezi Čadem a Libyí. Začal proto podporovat Frolinat proti černošskému křesťanu Tombalbayemu a arabské milice, včetně islámské legie v Dárfúru, která si nárokovala oblast pouze pro Araby. Po atentátu na Tombalbaye v roce 1975 Nimeiry podporoval vládu nového čadského prezidenta. Jako protireakci vyslal Gaddafí do Chartúmu vojsko. Byl však poražen. Všechny tyto události se podepsaly na struktuře dárfúrské společnosti. V místních volbách byli příslušníci kmene žádáni, aby se prohlásili buď za progresivní, revoluční Araby nebo za zpátečnické Afričany.

Vlivem úbytku průměrných srážek a rostoucí populace docházelo k hojnému využívání orné půdy podél jižního okraje Sahary, což následně vedlo k desertifikaci. Od poloviny sedmdesátých let do počátku let osmdesátých, kdy v oblasti nespaly žádné srážky, nastalo období sucha.⁷ To vedlo k masivní emigraci ze Severního Dárfúru a Čadu do úrodnějšího pásu v centrální oblasti Dárfúru. Vláda v Chartúmu nebrala nedostatečnou úrodu v potaz. Region tak strádal hladem, který měl za následek cca 95 tisíc mrtvých lidí. Prezident Nimeiry byl svržen v roce 1985. Téhož roku Libye vyslala konvoje vojáků do základny v Al Fasheru a začala vycvičovat místní arabský kmen Baggara. Dárfúrstí farmáři se v boji o úrodnou půdu mezitím dostávali do potyčky s kočovnými pastevcí. Ti se pokoušeli dostat dále na jih, aby zabránili úhynu svého dobytka.⁸ Dárfúrstí Arabové vyzbrojeni Libyjci útočili na farmáře. V roce 1991 do Dárfúru vstoupilo hnutí SPLA, v naději rozšířit povstání z jihu na západ. V důsledku čehož byly vypáleny desítky fúrských vesnic. V roce 1994 súdánský ministr zahraničních věcí Ali al Haj rozdělil Dárfúr na tři federativní státy, čímž chtěl ulehčit zvolení islámských kandidátů v následujících volbách. V roce 2000 utajovaná skupina tvořená dárfúrskými rebely vydala tzv. Černou knihu, rukopis popisující dominanci severu a bídačení ostatních regionů. Mnoho signatářů následně vstoupilo do Hnutí pro spravedlnost a rovnost (JEM).

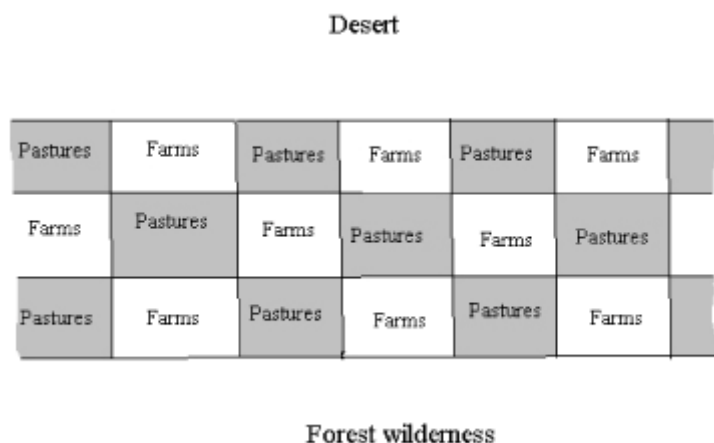
Obyvatelé Dárfúru se odjakživa potýkali s těžkými životními podmínkami, nejen přírodními, ale i socioekonomickými. Přesto se snažili vzájemně si pomáhat. Bod zvratu nastal s příchodem období sucha v 80. letech 20. století a následným hladověním. Afričtí farmáři, kteří jsou závislí na tom, co si sami vypěstují, se dostávali do konfliktu s kočovnými pastevcí. Z drobných potyček se tak zanedlouho stal ozbrojený konflikt, ve kterém má však jedna

⁷ Situaci před obdobím sucha demonstruje Obrázek 4, kdy pastevcí s farmáři žili v oboustranné výhodné pozici.

⁸ Zajímavostí je, že pastevcí nezabíjejí dobytek pro maso, využívají z něj pouze mléko a krev.

strana navrch, neboť je podporována centrální vládou. Kdyby soudánská vláda nezůstala nečinná k dění v Dárfúru v samém počátku a vyslala do oblasti např. potravinovou pomoc, konflikt nemusel dosáhnout současných rozměrů.

Obrázek 4: „Šachovnice“, výhodné soužití pastevců a farmářů v Dárfúru

Zdroj: WAAL, A. (2004): Who are the Darfurians? Arab and African Identities, Violence and External Engagement. <http://conconflicts.ssrc.org/hornofafrica/dewaal/>

4. Dárfúrský konflikt

V roce 2003 začíná v Dárfúru konflikt, který s sebou přináší sta tisíce mrtvých civilistů a miliony uprchlíků.

4.1. Hlavní aktéři konfliktu

Na úvod si představme hlavní aktéry konfliktu, kterými jsou povstalecká hnutí s odlišnými ideologickými základnami Súdánské osvobozené hnutí (SLA) a Hnutí pro spravedlnost a rovnost (JEM), soudánská vláda a milice Janjaweed. Jelikož se nejedná o konflikt vnitrostátní, nýbrž mezinárodní, neopomeneme ani úlohu Čadu a Číny.

SLA

Počátky SLA, dříve známé jako Hnutí za osvobození Dárfúru (DLF), spadají do roku 1987, kdy v Dárfúru následkem sucha panoval devastující hladomor. Súdánská vláda mezitím vyzbrojovala arabské kmeny proti africkým komunitám Fur, Zaghawa a Masalit. SLA tak

zanedlouho získala své první rekruty. Předsednictví hnutí bylo svěřeno zástupci kmene Fur Abdel Wahid Mohamed El Nurovi, zatímco vojenské velení Minni Arkou Minnawimu z kmene Zaghawa. V roce 2003 Minnawi vydal politickou deklaraci, kterou zahajuje ozbrojený boj proti vládě a zároveň ji obviňuje ze zanedbávání regionu. V deklaraci mimo jiné stojí: „Cílem SLA je vytvořit spojený, demokratický Súdán. Súdánská jednota musí být založena na právu sebeurčení a svobodné vůli súdánského lidu... na ekonomickém a politickém systému, který se zabývá nerovnoměrným rozvojem a marginalizací, jež trápí zemi od dob získání nezávislosti.“ (Plaut, 2006) V současnosti dochází k destabilizaci uvnitř hnutí, podporovanou súdánskou vládou. S ní se nakonec společil Minnawi, díky čemuž si znepráčetil mnoho Dárfúranů a především příslušníky svého kmene. Narozdíl od Wahida, který blokuje mírové rozhovory, Minnawi podepsal v roce 2006 mírovou dohodu.

JEM

Když v roce 1989 Národní islámská fronta pod vedením Hassana al Turabiho svrhla vládu premiéra Sadeqa al Mahdího, vůdce nabídl africkým muslimům z okrajových regionů jako Dárfúr určitý podíl na moci. Jejich moc však netrvala dlouho, neboť v roce 1999 prezident Omar al Bashir rozpustil parlament a Turabiho stoupence připravil o jakýkoliv vliv. Následně afričtí muslimové založili JEM a spolu s jejich vůdcem Khalil Ibrahim Muhammadem vydali v roce 2000 Černou knihu: nevyváženost moci a bohatství v Súdánu, ve které obviňují Araby z disproporcionálního zastoupení ve vládě a administrativě. Na rozdíl od SLA, jejichž požadavky se týkají především Dárfúru, agenda JEM je celonárodního charakteru, zato je však vojensky slabší. (Danišová, 2006) JEM má tradičně špatné vztahy s čadskou stranou, a to díky potenciálnímu odlivu podpory prezidenta Débyho (představovanou odnoží kmene Zaghawa Bideyat), v případě, že by se JEM (příslušníci odnože Kube) dostali k moci. Nespokojenost příslušníků JEM kvůli kontaktům vůdce Khalila s Turabim, přílišné islámské propagandě a nedostatečnému řešení problémů Dárfúru vedla ke vzniku frakcí Národní hnutí pro reformu a rozvoj (NMRD) a Revoluční polní velitelství JEM (RFC). To výrazně oslabilo celé hnutí a přišlo nesmírně vhod čadskému prezidentu Débymu.

Dle zpravodajského serveru BBC je však v současnosti v regionu více jak desítka rebelských uskupení, což znesnadňuje mírové rozhovory. Příkladem může být odmítavý postoj klíčového aktéra Abdula Wahida (SLA).⁹

Milice Janjaweed

Milice Janjaweed, což v překladu znamená „démoni na koních“ nebo „muži se zbraní na koních“, jsou tvořeny nomádskými Araby z kmenů Abbala (známí jako pastevcí velbloudů) a Baggara (známí jako pastevcí krav). Počátky jejich působení spadají do konce 80. let 20. století, tehdy bojovali především kvůli rozšiřující se desertifikaci, ubývajícím zdrojům vody a úrodné půdy. Janjaweed byli od počátku pod patronátem súdánské vlády, i přesto, nebo právě proto, že vraždí, znásilňují a mrzačí civilisty, rabují a vypalují vesnice v oblastech, kde žijí africké kmeny Fur, Zaghawa a Masalit. Výpovědi svědků dále hovoří o sexuálním otroctví a rasistických narážkách během útoků. Dle reportéra BBC Alfreda Tabana čítá jejich počet pouze několik tisíc, jsou vyzbrojeni automatickými zbraněmi, jezdí na velbloudech, na koních i auty.¹⁰ Zdroj Uppsala Conflict Data Program Database uvádí vyšší počet 20 tisíc mužů. Organizace Human Rights Watch (HRW) zmiňuje podobnost milic s vládní armádou, bojovníci jsou organizováni do jednotlivých praporů a jejich vůdci nosí shodné uniformy s těmi vládními, odlišuje je pouze odznak na náprsní kapse. Janjaweed navíc znemožňují návrat utečenců, jelikož okupují vyrabované vesnice nebo sídlí na nedalekých základnách. Za vůdce uskupení je považován rizeigatský šejk Musa Hilal, který popírá účast složek na probíhajících etnických čistkách. Nutno podotknout, že po roce 2003, kdy vznikla protivládní povstalecká hnutí SLA a JEM, přibýlo na agresivitě jejich útoků a nájezdů. V roce 2006 se někteří členové Janjaweed stali součástí vládních ozbrojených sil, chartúmská vláda však jakoukoliv podporu a spolupráci odmítá. Milice nepůsobí pouze na území Dárfúru, jsou tiše podporované prezidentem Debyem i za hranicemi v Čadu. (Danišová, 2006)

Súdánská vláda

Dalším významným účastníkem dění je samotná súdánská vláda v čele s prezidentem a polním maršálem Omar Hasan Ahmad al Bashirem (1944-). Bashir se dostal k moci cestou ozbrojeného puče v roce 1989. Tím skončila vláda dosavadního premiéra Mahdiho,

⁹ Q&A: Sudan's Darfur conflict. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/3496731.stm>. 2007.

¹⁰ Sudan's shadowy Arab militia. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/3613953.stm>. 2004.

následovalo zrušení politických stran, rozpuštění parlamentu a potlačení tisku. Zanedlouho Bashir zaujal místa na nejvyšších postech, stal se předsedou Revoluční velitelské rady pro národní spásu (RCCNS), premiérem, velitelem ozbrojených sil a ministrem obrany. Jeho vliv zesílil v roce 1993, tehdy se rozpadla RCCNS a jmenovala Bashira prezidentem. Prezidentský post byl stvrzen oficiálními volbami o tři roky později. V roce 2003 prosadil Turabi, Bashirův spojenec, zákon, který omezoval prezidentské pravomoci, načež Bashir zareagoval povoláním ozbrojených složek a rozpuštěním nově ustanoveného parlamentu v čele s Turabim.

Současná vláda připouští mobilizaci ozbrojených složek, jež reagují na ataky rebelů, stále však popírá jakékoliv vazby s Janjaweed, obviňované z pokusů o „vyhlazení“ původního černošského obyvatelstva. Bashir dokonce označuje Janjaweed za lupiče a gangstery. Podle výpovědí uprchlíků a dalších svědků, je však spolupráce těchto dvou aktérů evidentní. Také výkonný ředitel HRW Kenneth Roth uvádí, že milice Janjaweed bojují po boku vládních vojáků a je jim zajištěna naprostá beztrestnost.¹¹ V praxi vypadá spolupráce následovně, vládní letky bombardují vesnice s cílem vystrašit obyvatele a poté následují nájezdy Janjaweed.

Vláda se snaží neventilovat dárfúrskou krizi za hranice, znemožňuje přístup zahraničním médiím, k humanitárním organizacím je však vstřícnější. Spojené státy představované bývalým ministrem zahraničních věcí Colinem Powellem spolu s organizacemi pro lidská práva označují páchaná zverstva za genocidu. To vzápětí popírají odborníci OSN. Pod hrozbou mezinárodních sankcí Bashir přislíbil odzbrojení milic.

Prezident je známý svými výroky, že konflikt je zveličován lidsko-právními a „židovskými“ organizacemi, aby tak získaly peníze do vlastních kapes apod. (Hoge, 2006) Zarážející jsou jeho slova týkající se počtu obětí, když tvrdí, že v konfliktu zahynulo na 10 tisíc lidí.¹²

Čad

V konfliktu participuje i sousední stát Súdán/Dárfúru Čad představovaný prezidentem Idrissem Débym (1990-). Déby se dostal k moci díky převratu organizovaným z území Dárfúru, jehož výsledkem bylo svržnutí dosavadního čadského prezidenta Hissana Habreho. Déby pocházející z kmene Zaghawa, přesněji z klanu Bidayat, logicky sympatizuje s rebely

¹¹ Sudan: Government and Militias Conspire in Darfur Killings, Major Massacre Shows State Complicity. <http://www.hrw.org/english/docs/2004/04/23/sudan8487.htm>. 2004.

¹² CHARBONNEAU, L. (2008): Sudan bars U.S. firms from Darfur contracts. <http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/B251321.htm>

bojujícím proti súdánské vládě.¹³ Ti mají své základny i za hranicemi v Čadu. Naproti tomu Chartúm je obviňovaný z podpory čadských rebelů se základnou v Západním Dárfúru, kteří vystupují proti Débymu. (Wax, 2006) Spolupráce čadských rebelů se súdánskou vládou je živena společným cílem, a to sesadit tyranského a autokratického Débyho z prezidentského postu. Vůdce čadských rebelů Timan Erdimi tvrdí, že Chartúm vojákům poskytuje jídlo, palivo, zdravotnický materiál a povolení operovat na súdánském území, zásadně však odmítá přísun zbraní. Erdimi dále obviňuje mezinárodní společenství, že dovolí Débymu profilovat se jako ochránce Dárfúru, když ve skutečnosti tomu tak není. Říká také, že rebelům jde jen o změnu politického systému v jejich zemi a ne se zapojit do dění v Dárfúru.¹⁴ Napětí mezi dvěma státy je mimo jiné velkou překážkou v mírových jednáních, nepokoje na hranicích navíc stěžují práci mírové mise Africké unie ve spolupráci s OSN. (Henshaw, 2008) Naštěstí existuje snaha situaci řešit, příkladem může být mírová dohoda o ukončení válečného stavu podepsaná prezidenty obou zemí v březnu tohoto roku na Islámské konferenci v Senegalu. Nicméně podobné dohody byly uzavřeny již dříve. Dle vyslance OSN Jana Eliassona nelze situaci v Čadu oddělit od té v Dárfúru. (McDoom, 2008) Do východního Čadu směřují uprchlíci, kteří se dostávají do potyček s tamními domorodci.

Čína

Přestože Súdán není členem Organizace zemí vyvážejících ropu, pozorovatelé tvrdí, že se jedná o významného producenta ropy a že příjmy z produkce by se do roku 2012 mohly vyšplhat na 30 milionů dolarů. (Goodman, 2004) Tato skutečnost má nemalý vliv na jeho mezinárodní vztahy. Podle Emily Wax¹⁵ je Súdán čtvrtým největším dodavatelem ropy do Číny, přičemž Čínská národní ropná společnost vlastní mimo jiné i většinu ropných polí v Jižním Dárfúru. (Goodman, 2004) Lze tedy očekávat vzájemnou spolupráci mezi súdánskou vládou a čínskou velmocí, která se dotýká i dárfúrské krize. Příkladem může být hrozba Číny využít právo veta proti sankcím ze strany Spojených států na půdě Rady bezpečnosti OSN nebo budování dálnic a továren v Chartúmu a jeho okolí. Čína je také významnou zdrojnicí zbraní proudících do Súdánu. Čínský vyslanec Liu vzápětí dodává, že zbraně z Číny tvoří

¹³ Dříve však Déby podporoval súdánskou vládu, v roce 2004 se obrátil na stranu rebelů.

¹⁴ POLGREEN, L. (2008): Darfur crisis draws Chad and Sudan toward deeper conflict. <http://www.ihf.com/articles/2008/04/13/africa/chad.php>

¹⁵ WAX, E. (2006): 5 Truths About Darfur. http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/04/21/AR2006042101752_pf.html

pouze 8 % z celkového objemu zbraní, jež Súdán kupuje.¹⁶ Prezident Bashir si pochvaluje humanitární pomoc přicházející z Číny do Dárfúru a doufá, že se její objem ještě zvýší.¹⁷ Předpokládána je reakce Číny, co se týče označení praktik v Dárfúru za genocidu, kterou potvrzuje výrok vyslance při OSN Wanga Guangya: „V Dárfúru jsou problémy, ale neřadili bychom je do kategorie genocidy“, „RB by měla přijít s konstruktivními nápady, jak problém řešit a ne ho dělat ještě komplikovanějším.“ (Kessler, 2004)

Súdán je dále podporován Libyí a Eritreou, a to formou finanční, politickou i materiální.¹⁸

Zůstalo jen otázkou času, kdy vzniknou povstalecká uskupení bojující proti útlaku, marginalizaci a bezpráví, ke kterému v Dárfúru dochází. Nicméně k tomu, aby bylo možné docílit určité změny, je zapotřebí pevná základna. Uvnitř obou hnutí SLA i JEM dochází ke štěpení na další frakce, což zásadním způsobem ztěžuje mírová vyjednávání. Akteřem, jenž má v současné krizi bezpochyby největší vliv je súdánská vláda. Ta však vládne nedemokratickým způsobem a nedělá nic pro blaho svých občanů. Naopak podporuje masakry proti černošskému obyvatelstvu páchané Janjaweed. Jednání súdánské vlády je odsouzeníhodné. Popírá účast na probíhajících zločinech, uvádí nesmyslně nízké počty obětí, znemožňuje přístup zahraničním novinářům, obviňuje mezinárodní společenství ze zveličování situace a podobně. Jestli-že se má současný stav změnit k lepšímu, první krok připadá na vládu. Ostudné je i chování Číny, která nijak netlačí na súdánský režim, naopak hrozí použitím práva veta a těží ze vzájemného obchodu s ropou a zbraněmi. Nicméně čekat podnět od Číny, na jejíž půdě též vládne nedemokratický režim a bezpráví, je téměř nemožné.

4.2. Příčiny konfliktu

V případě dárfúrského konfliktu existuje celá řada příčin, přičemž dochází k jejím interakcím a vzájemnému posilování. Nezpochybnitelnou příčinou, na které se shoduje mnoho analytiků, jsou klimatické změny. V důsledku úbytku srážek a pastevectví dochází k rozšiřování pouští, jejichž plocha se za posledních 40 let zvětšila v průměru o 100 km.¹⁹ Kočovní pastevcí, ve snaze uživit svůj dobytek, směřují dále k jihu, kde se dostávají do konfrontací s usedlými

¹⁶ Thousands of Darfuris 'desperate'. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7262570.stm>. 2008.

¹⁷ Sudanese president meets Chinese envoy for Darfur. www.chinadaily.com.cn/china/2007-06/24/content_900968.htm. 2007.

¹⁸ Department of Peace and Conflict Research : Conflict Database. <http://www.pcr.uu.se/database/conflictSummary.php?bcID=233>. 2008.

¹⁹ Water find 'may end Darfur war'. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6904318.stm>. 2007.

farmáři. Ti mají navíc výhodu ve formě tradičního vlastnictví půdy, tzv. daru. Tohoto faktoru, klimatických změn, využívá súdánská vláda, když líčí konflikt čistě jako důsledek ztenčujících se zdrojů obživy.

Dalším důvodem nepokojů je odnepaměti ekonomická, politická, sociální a vojenská dominance severního regionu. K marginalizaci provincie Dárfúr dochází již od dob koloniální vlády, čehož příkladem může být nerovnoměrné rozdělování státních příjmů.

Důležitým faktorem je rovněž absence demokratického vládnutí, kdy vláda v čele s prezidentem Bashirem stranní arabskému obyvatelstvu, což vzápětí vede ke ztrátě důvěry ze strany dárfúrského afrického obyvatelstva a k nastartování odporu.

Jako další zdroj konfliktu můžeme uvažovat zakořeněný rasismus, když se arabská etnika považují nadřazená nad komunitami africkými a dávají to najevo slovními urážkami během útoků. Paradoxem je, že i když všechna etnika v Dárfúru vyznávají islám, navzájem neuznávají svou víru a jsou známé incidenty, při kterých Arabové ničí mešity černošských muslimů. Objevuje se tedy i faktor vnitro-náboženský.

Již zmiňovaná absence demokratického vládnutí a zákonů umožňuje nekontrolovatelné šíření zbraní, následkem čehož dochází k militarizaci mladé populace, která by naopak měla představovat určitou naději do budoucna.

Poznat příčiny konfliktu je nesmírně důležité, neboť jsou klíčem k jeho řešení. Jejich množství však naznačuje, že se nebude jednat o lehký úkol.

4.3. Průběh konfliktu a mírových snah

2003

Za začátek konfliktu v provincii Dárfúr je možno označit 14. březen 2003, kdy hnutí SLA uveřejnilo politickou deklaraci, kterou zahájila ozbrojený odpor proti vládě v Chartúmu s cílem změnit politický systém v celém Súdáně. Zanedlouho se k odporu přidalo i druhé rebelské hnutí JEM bojující za federativní systém s autonomií pro každou provincii, pravidelnou obměnu prezidentského křesla a rovné dělení přírodních zdrojů. Vyjednávání

mezi SLA a súdánskou vládou v prvním roce nepokojů zprostředkovávala čadská vláda ve městě Abeche (Čad). Výsledkem bylo podepsání dohody o ukončení bojů 4. září, která však byla po pár dnech zmařena. Čad přicházel s dalšími návrhy dohod, které ovšem ztroskotaly na požadavku SLA po mezinárodních pozorovatelích, což súdánská vláda rezolutně odmítla. Pozice představitelů JEM byla na rozdíl od SLA opačná, nezúčastnili se žádných jednání. V důsledku bojů a útoků milicemi Janjaweed se koncem roku v táborech na území Čadu skrývalo zhruba 100 000 uprchlíků.²⁰

2004

Následující rok se uskutečnilo několik mírových rozhovorů, kterých se zúčastnilo i hnutí JEM. 8. dubna zprostředkoval Čad podepsání dohody o příměří v délce 45 dnů, kterou ovšem žádná strana nedodržela. Rebelská hnutí následně vyjádřila nespokojenost s Čadem jako zprostředkovatelem, kterého podezřívala z „podlézání“ súdánské vládě. V květnu se do konfliktu zapojila Africká unie. Výsledkem mírových rozhovorů bylo ustanovení Komise na monitorování příměří (CFC) o sto třiceti pozorovatelích a tří stech vojácích na jejich ochranu. Od července se AU podílela na vyjednáváních spolu s OSN, nicméně rebelská hnutí veškeré rozhovory konané v etiopské Addis Abebě bojkotovala do té doby, než súdánská vláda opustí provincii a odzbrojí arabské milice. V témže měsíci se ve Spojených státech obě komory kongresu shodly na tom, že v Dárfúru dochází ke genocidě. V srpnu byly pod záštitou AU zahájeny mírové rozhovory mezi rebely a vládou v nigerijské Abuje. V říjnu se k nigerijským vojákům připojili vojáci ze Rwandy, aby tak společně kontrolovali dodržování příměří. V prosinci přišla súdánská vláda se souhlasem zastavit boje v Dárfúru, s tím že požádala AU, aby se o to samé zasadila na straně rebelů.²¹ Nicméně koncem roku se stala tragédie, když během útoků byli zabiti čtyři pracovníci z britské charity Save the Children, ta obratem ukončila veškerou činnost v Dárfúru. I veškeré dohody podepsané v roce 2004 nebyly dodrženy a v témže roce označila OSN dění v Dárfúru za nejhorší humanitární krizi na světě.

²⁰ The crisis in Darfur, a timeline. <http://www.cbc.ca/news/background/sudan/darfur.html>. 2008.

²¹ Darfur conflict. http://www.alertnet.org/db/crisisprofiles/SD_DAR.htm?v=timeline. 2008.

2005

V průběhu roku 2005 probíhala vyjednávání stále pod záštitou AU v nigerijském hlavním městě Abuja. V březnu přichází soudánská vláda se zprávou, že zatknula 15 osob obviněných z vražd, znásilnění a vypalování vesnic v postižené oblasti, jednalo se o první zatčení související se zločiny v Dárfúru. V červnu strany konfliktu společně podepsaly Deklaraci principů (DOP) zahrnující problematiku uprchlíků, potřebu nových bezpečnostních opatření, dodržování zásad jako respekt k odlišným etnikům a náboženským skupinám a v neposlední řadě požadavek rovnoměrné distribuce národního bohatství. Další jednání byla nemalou měrou komplikována rozkoly uvnitř samotných rebelských hnutí. Téhož měsíce začalo vyšetřování Mezinárodního trestního soudu (ICC) pod vedením argentinského žalobce Morena Ocampy, jenž se snaží dostat soudánské vládní představitele odpovědné za páchané zločiny před soud v Haagu. ICC obdržel od generálního tajemníka OSN Kofi Annana seznam 51 podezřelých osob, tvořený nejvyššími vládními představiteli, armádními úředníky, vůdci milic a veliteli ozbrojených složek. Pozitivním faktem v tomto roce bylo posílení počtu vojáků mise AU v Súdánu (AMIS) ze zhruba tisíce na sedm tisíc mužů. Dále posílil tlak ze strany OSN představovaný uvalením zbrojního embarga, nicméně zbraně do Dárfúru proudily nadále ať už ze Súdánu, tak z okolních států. Během roku museli humanitární pracovníci i mírotvorné složky AU a OSN čelit mnoha útokům, v důsledku čehož byli někteří pracovníci odvoláni z provincie. Další komplikací bylo již zmiňované utváření frakcí uvnitř hnutí a boje mezi samotnými SLA a JEM.

2006

Rok 2006 byl dle Uppsala Conflict Database charakteristický vzrůstajícím násilím, horšící se humanitární situací a štěpením rebelských hnutí na další frakce (převážně uvnitř SLA). Většina bojů se odehrávala mezi vládou a nově vzniklou složkou Hnutí národní spásy (NRF) a měla za následek útlum prací neziskových organizací a humanitárních pracovníků. V březnu se v hlavním městě Chartúmu uskutečnila demonstrace tisíců Súdanců protestujících proti přítomnosti vojáků OSN. V dubnu přerušil Čad (respektive Déby) diplomatické vztahy se Súdánem, jehož vládu obviňoval z podpory povstalcům v čadském hlavním městě, snažících se zmařit prezidentské volby plánované na květen. V témže měsíci Rada bezpečnosti OSN poprvé uvalila sankce na čtyři představitele soudánské vlády, přesněji ve formě zmrazení účtů a omezení cestování. Významným dnem byl bezpochyby 5. květen, kdy soudánská vláda spolu

s frakcí SLA vedenou Minni Minawim podepsaly Dárfúrskou mírovou dohodu (DPA). Minawi tím vyvolal odchod několika velitelů ze své frakce. Mimo to byly stále častější boje mezi samotnými rebely, a to zvláště mezi frakcí Minawiho a frakcemi, jež nepodepsaly DPA. V srpnu Súdán odmítl rezoluci RB OSN požadující vyslat do Dárfúru na 20 000 vojáků. V listopadu si AU prodloužila mandát působit v oblasti o dalších šest měsíců. V prosinci generální tajemník OSN Kofi Annan obvinil súdánskou vládu z pokračujícího násilí a z odmítání asistence mezinárodního společenství, prezident Bashir nakonec povolil posílení složek AU vojáky OSN.

2007

V tomto roce proběhlo několik procesů snažících se sjednotit rebelská hnutí. Výsledkem bylo sjednocení několika velitelů SLA pod vedením Wahidova poradce Ahmeda Abdelshaafieho a dále vznik Jednotné strany odporu (URF). Koncem roku 2007 působilo v Dárfúru cca pět rebelských hnutí/frakcí, SLA vedená Wahidem, SLA pod vedením Abdelshaafieho, SLA-Unity, URF a JEM. V lednu se vláda spolu s rebely dohodla na šedesátidenním příměří, přesto súdánské letecké složky bombardovaly vesnice v Severním Dárfúru, čímž zmařily snahy o obnovení dialogu mezi vládou a rebely. Také Evropská unie pohrozila Súdánu sankcemi, pokud bude nadále odmítat mírotvorné složky OSN. Súdánská policie dokonce zatknula 20 pracovníků OSN, AU a dalších neziskových organizací na jejich společném mítinku. V únoru se objevily první výsledky činnosti ICC, když vrchní žalobce jmenoval dva podezřelé, konkrétně ministra pro humanitární záležitosti a velitele milic Janjaweed. Začaly se objevovat problémy s kapacitou táborů, kdy podle zpráv OSN tábory pro vnitřně vysídlené osoby (IDP) byly téměř zaplněné. V březnu Súdán podepsal dohodu s OSN, v níž slibuje snazší přístup humanitárních pracovníků do Dárfúru. V dubnu Súdán povolil příchod tří tisíců vojáků OSN. Významným dnem tohoto roku byl 3. květen, kdy Súdán s Čadem podepsaly usmiřující dohodu. Téhož měsíce oznámil americký prezident další ekonomické a diplomatické sankce. V červenci se spojilo několik rebelských hnutí, aby vytvořila Jednotnou stranu za osvobození a rozvoj (UFLD). Začátkem srpna přislíbily vojenskou pomoc další země, Burkina Faso, Nigérie, Egypt, Kamerun a Etiopie.²² Útoky mezi rebely a milicemi spolenými s vládou pokračovaly nadále, příkladem je říjnový útok na město Muhajiriya, patřící frakci SLA Minni

²² TIMELINE: Darfur conflict, peace efforts.

http://www.reuters.com/article/worldNews/idUSL0692230420070806?src=080607_1247_TOPSTORY_darfur_rebels_agree%3Cbr%3E_on_peace_talks&pageNumber=1&virtualBrandChannel=0&sp=true. 2007.

Minawiho nebo několikadenní útoky na uprchlický tábor Kalma v Jižním Dárfúru, či kemp Hamidiya v Západním Dárfúru. Nechybí ani útoky rebelů, kdy bojovníci JEM útočili na súdánské ropné cíle. Koncem října se vyjednávání mezi vládou, milicemi Janjaweed a rebely zhostila Libye, klíčové frakce ovšem u jednání chyběly. Koncem roku se mělo na mírovém procesu podílet na 26 tisíc vojáků mise OSN-AU v Dárfúru (UNAMID), ve skutečnosti jich bylo nasazeno „pouhých“ 8 tisíc. Nicméně došlo k poklesu počtu útoků oproti roku předešlému.

2008

1. lednem odstartovala platnost mandátu mírových složek mise OSN a AU v Dárfúru (UNAMID), přičemž súdánská vláda se pokoušela různými způsoby pozdržet jejich rozmístění. Jejich práce byla stěžována i neochotou sousedních států poskytnout potřebné technické vybavení. Dle zpráv OSN počátkem roku útočily vládní vzdušné i pozemní síly na hranicích s Čadem, padlo přes sto lidí a na 30 tisíc lidí uprchlo ze svých domovů. V březnu pak vznikla další smlouva mezi Čadem a Súdánem, tentokrát o vzájemném neútočení ve snaze omezit pohraniční rebelské útoky. V dubnu ředitel pro humanitární záležitosti OSN John Holmes uvádí, že za pětileté trvání konfliktu mohlo zahynout na 300 tisíc lidí.²³ V květnu rebelové rozpoutávají boje v hlavním městě Chartúmu.

Od počátku konfliktu situace víceméně stagnuje nebo se vyvíjí střídavě pozitivním a negativním směrem. Vyjednávání mezi nespřátelými stranami stále pokračují, i přes brzká porušování podepsaných dohod. Chvályhodné jsou snahy vyjednávačů, Čadu, AU a Libye, stejně jako opatření ze strany RB OSN. Brzdou vývoje jsou bezpochyby neshody uvnitř rebelských hnutí a zpátečnické kroky súdánské vlády. Ta dlouhou dobu odmítala mezinárodní pozorovatele v zemi a posilování mírových složek vojáky ze západu. Probíhající diplomatické diskuze nutí súdánský režim polevovat ve svých rozhodnutích. Počty vojáků se tak daří navyšovat. Pozitivní hodnocení patří jakýmkoliv snahám o potrestání viníků. Ty jsou v současnosti v rukou Mezinárodního trestního soudu v Haagu. Negativně můžeme hodnotit šíření bojů za hranice Dárfúru či zvyšování útoků na humanitární pracovníky. Boje se v současnosti odehrávají v Čadu, v oblasti súdánských ropných pozic a od jara letošního roku

²³ Timeline: Sudan. http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/country_profiles/827425.stm. 2008.

i u hlavního města. Rebelové se snaží všemi prostředky přinutit Chartúm ke spravedlivějšímu vládnutí.

4.4. Následky dárfúrské krize

Nejhorším následkem pěti let nepokojů v súdánské provincii Dárfúr jsou nepochybně vysoké počty obětí. Dle ředitele OSN pro humanitární záležitosti Johna Holmese zahynulo již na 300 000 lidí. Nutno podotknout, že se jedná o hrubé odhady, z důvodu nepřístupnosti všech oblastí v Dárfúru. Příčinou jsou útoky mezi rebely a Janjaweed, ale i hladovění a nejrůznější nemoci.

Druhou stránkou věci jsou ohromné salvy lidí, kteří ve snaze zachránit si život, utíkají ze svých vesnic. Nejčastěji směřují do okolí větších měst, k čadským hranicím nebo přímo do Čadu. V čadských uprchlických táborech jsou pak odkázáni na humanitární pomoc, která sestává z pitné vody, jídla a základních služeb jako vzdělávání či zdravotní péče. Podle slov mluvčího Komise OSN pro uprchlíky (UNHCR) Rona Redmonda se každému nově přichozímu do tábora dostane lékařské prohlídky, děti jsou očkovány a každá rodina obdrží provizorní stan s domácím náčiním do té doby, než si budou schopni postavit vlastní chýši.²⁴ Paradoxem je, že i když se dostanou do některého z táborů, nejsou ochráněni před útoky Janjaweed, kteří dle zpravodajů BBC střeží za „branami“ tábora a jsou připraveni kdykoliv zaútočit. BBC uvádí, že někteří uprchlíci jsou zadržováni na hranicích s Čadem súdánskými vojáky a ocitají se tak v pasti. V současné době se na území Čadu nachází 12 táborů pro uprchlíky (pod správou UNHCR a partnerských organizací) s celkovým počtem přes 230 000 lidí. (viz Obrázek 5) Jiná situace je v případě „vnitřních uprchlíků“ (IDP), kteří na rozdíl od uprchlíků nepřekročili státní hranice, je jim věnována menší mezinárodní pozornost a tudíž se potýkají s daleko horšími životními podmínkami. Na území Dárfúru čítá počet vnitřních uprchlíků přes 2 380 000 lidí²⁵, přičemž největší koncentrace je u provinčních měst Nyala v táboře Kalma (Jižní Dárfúr) a v blízkosti Geneiny (Západní Dárfúr). (viz Obrázek 6)

Pobyty v uprchlických táborech s sebou přinášejí různé druhy nemocí. Dle zpravodajského serveru CBC děti přicházející do táborů umírají každý den kvůli vyhladovění či celkovému

²⁴ Thousands of refugees from Darfur remain along volatile border – UN agency. <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=26382&Cr=darfur&Cr1=chad>. 2008.

²⁵ Internal Displacement Monitoring Centre, <http://www.internal-displacement.org/>

Obrázek 5: Populace v uprchlických táborech v Čadu, únor 2008

Registered Refugee Camps Populations Eastern Chad

As of 29 February 2008

FIGSS in DOS

Population and Geographic Data Section
Division of Operational Service

Email : kokoue@unhcr.org

Zdroj: United Nations High Commissioner for Refugees, <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>

vyčerpání. Zvláště v táborech na území Čadu, které se vyznačuje prudkými dešti a nedostatkem sanitárního zařízení, dochází k výskytu malárie a cholery. Světová zdravotnická organizace (WHO) dále uvádí, že mnoho uprchlíků umírá na následky průjmových onemocnění, horeček a dýchacích onemocnění.

Ohroženi nejsou pouze samotní Dárfúrané, ale i zaměstnanci humanitárních organizací. Od počátku konfliktu přišly o své pracovníky organizace Save the Children, Relief International, Světový potravinářský program, Oxfam, Červený kříž a další. Dle představitele organizace Oxfam je současná bezpečnostní situace nejhorší od počátku konfliktu, pracovníci jsou každodenním terčem arabských milic, z bezpečnostních důvodů nepoužívají silnice, ale přepravují se letadly.²⁶ Bojovníci se nebrání vtrhnout do táborů a často také útočí na konvoje aut přivážejících materiální pomoc. Neziskové organizace proto stále častěji přerušují činnost a odvolávají své pracovníky.

Další stránkou věci je, jak původní obyvatelé východního Čadu, též příslušníci kmene Masalit, z nichž zhruba třetina je podvyživená, nahlíží na přítomnost dárfúrských uprchlíků. Musí se s nimi dělit o již tak tenké zdroje obživy a obyvatelé vesnic nedaleko táborů jsou svědky humanitární pomoci, která se uprchlíkům dostává, zatímco oni nedostávají nic.²⁷ Pochopitelně, že se musí začít bouřit.

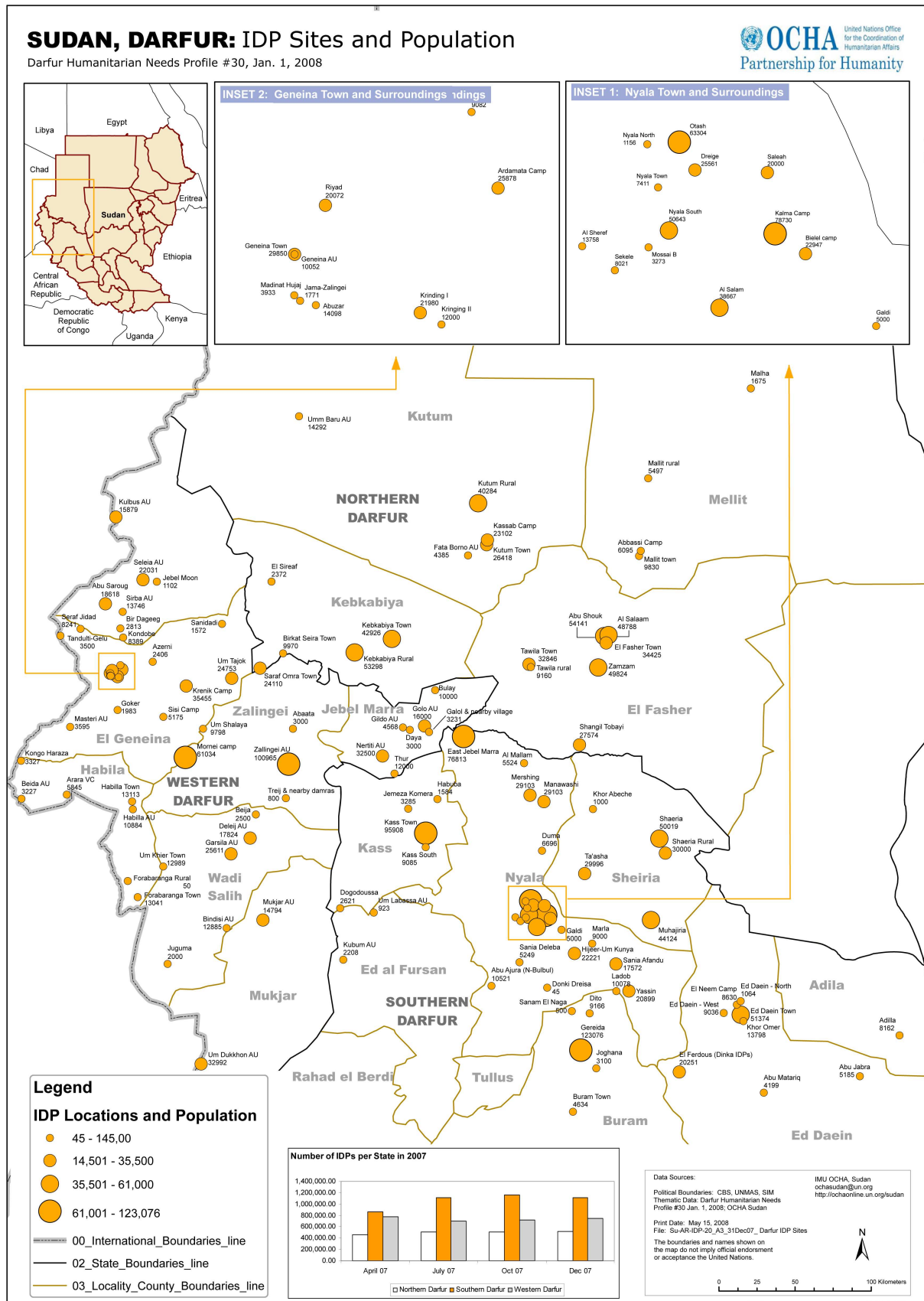
Ve vzduchu dále visí nebezpečí potravinové krize. Útoky jsou směřovány na konvoje aut dovážející potravinovou pomoc, což připravuje Dárfúřany o důležitý zdroj obživy. Trvajícím boje znemožňují lidem obdělávat políčka a jsou roky, kdy téměř nezaprší. Znepokojujícím faktorem jsou i stoupající ceny základních potravin.

Právě zmíněné následky v podobě utrpení dárfúrských civilistů, by měly nutit světové politiky a veřejnost k co nejrychlejší akci. Důležitou roli zde nepochybně hrají média. Díky nim se o dění v Dárfúru dovědí běžní lidé, z čehož následně mohou těžit neziskové organizace. Nicméně v případě České republiky se dané téma nedostává příliš často na stránky novin a stojí tak mimo zájem veřejnosti. Někteří lidé berou válčení mezi africkými kmeny za běžnou věc patřící k „černému“ kontinentu a nijak je to neznepokojuje.

²⁶ Thomson, M. (2007): Wave of violence threatens Darfur camps. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/7125209.stm>

²⁷ Darfur's refugees in Chad. http://www.redcross.int/EN/mag/magazine2005_2/22-23.html. 2005.

Obrázek 6: Populace v táborech pro vnitřně vysídlené osoby, Dárfúr, leden 2008

Zdroj: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs,
<http://ochaonline.un.org/Default.aspx?alias=ochaonline.un.org/sudan>

5. Mezinárodní pomoc

5.1. Reakce mezinárodních organizací – Africké unie, Organizace spojených národů a Evropské unie

Africká unie

Role Africké unie (AU) je nesmírně důležitá, neboť pod její záštitou probíhají mírová vyjednávání v Dárfúru. Nicméně Chartúm ji označuje za imperialistickou.²⁸ Významným činem Rady pro mír a bezpečnost AU bylo zřízení mírové mise AU v Súdánu (AMIS) na jaře 2004, přičemž samotnému vzniku předcházelo podepsání Humanitarian Ceasefire Agreement (HCFA) 8. dubna téhož roku mezi súdánskou vládou, JEM a SLA. Prvním krokem AMIS bylo zaměstnání válečných pozorovatelů s cílem monitorovat plnění HCFA. Případné násilnosti pozorovatelé hlásí CFC složené z představitelů stran konfliktu a mezinárodních pozorovatelů. První kontingent AMIS I dorazil do Dárfúru v červnu 2004 a v říjnu téhož roku čítal 465 mužů. Zanedlouho se ukázalo, že tak malý počet vojáků nedokáže kontrolovat území o velikosti Francie, Rada pro mír a bezpečnost AU proto v říjnu 2004 posílila misi na 3 320 vojáků a dalších 815 členů civilní policie. Tímto aktem dostalo uskupení nové označení AMIS II a v dubnu 2005 bylo dále rozšířeno na zhruba 6 100 vojáků a 1 500 zástupců civilní policie. Po podepsání DPA ve městě Abuja 5. května 2006 se AU soustředila především na implementaci této dohody. Koncem roku 2007 AMIS přechází v hybridní misi OSN-AU v Dárfúru (UNAMID).

Jak už bylo naznačeno, mandát AMIS se lišil podle konkrétní dohody. V rámci HCFA vykonávala mise tyto hlavní povinnosti: monitoring plnění HCFA a podobných dohod v budoucnu, asistence v procesu obnovování důvěry, zajištění bezpečného prostředí pro doručení humanitární pomoci a pro návrat vnitřně vysídlených osob a uprchlíků do svých domovů.

V rámci DPA spadá do pravomocí AMIS povinnost monitorovat a ověřovat bezpečnostní situaci v místech, kde bylo nastoleno příměří, bezpečný pohyb vnitřně vysídlených osob skrze nevládní organizace a súdánskou vládu ve spolupráci s civilní policií (AMIS CIVPOL), monitorovat nepřátelské akce milic proti civilnímu obyvatelstvu, pokusy súdánské vlády o

²⁸ CARROLL, R. (2004): Sudan massacres are not genocide, says EU.
<http://www.guardian.co.uk/world/2004/aug/10/eu.sudan>

odzbrojení milic Janjaweed, dále pak povinnost chránit personál, vybavení a instalace AMIS, chránit pozorovací hlídky ve vozidlech a helikoptérech a další.²⁹

Nutno podotknout, že činnost mise závisí na podpoře ze strany Spojených států a Evropy, kam spadá poskytnutí potřebného vybavení, výcviku či logistická podpora.³⁰

Podle International crisis group bývá AU kritizována za to, že nekonzultovala proces vyjednávání se zkušenějším týmem The Intergovernmental Authority on Development (IGAD), který se zasloužil o uzavření příměří mezi Chartúmem a SPLM.³¹ Objevují se i mezery ve financování mise, kdy někteří vojáci nedostali výplatu za několik měsíců. Mluvčí Komise EU pro rozvoj a humanitární pomoc Amadeu Altafaj to dává za vinu nedostatku expertů ve finančním a administrativním managementu v kombinaci s nepřiměřenými zdroji od mezinárodního společenství. (Kohli, 2007) Zdroj Aktuálně.cz navíc uvádí, že existují důkazy, kdy vojáci AU znásilňovali obyvatele Dárfúru.

Organizace spojených národů

Do mírotvorného procesu významně zasahuje Organizace spojených národů (OSN). Rada bezpečnosti OSN (RB OSN) od roku 2004 vydává resoluce, z nichž nejdůležitější jsou: resoluce 1556 z 30. července 2004 uvalující zbrojní embargo na všechna nevládní uskupení a jednotlivce, včetně Janjaweed, operující ve všech provinciích Dárfúru a v případě nedodržení lhůty k odzbrojení milic Janjaweed soudánskou vládou hrozí sankcemi. Dále resoluce 1590 z 24. března 2005, která zřizuje misi OSN v Súdánu (UNMIS) jako odezvu na podepsání Všestranné mírové dohody (CPA) mezi vládou Súdánu a SPLM. Resoluce 1591 z 29. března 2005 rozšiřuje zbrojní embargo na soudánskou vládu a uvaluje cílené sankce v podobě zmrazení účtů a zákazu cestování na dva rebelské vůdce, šéfa soudánských vzdušných sil a vůdce provládních milic.

Resolucí 1593 z 31. března 2005 RB OSN předává vyšetřování páchaných zločinů v Dárfúru Mezinárodnímu trestnímu soudu a přikazuje Súdánu spolupracovat s jeho vyšetřovateli. Tomuto rozhodnutí předcházely studie vyšetřovací komise (Commission of Inquiry) zřízené v říjnu 2004, aby posoudila, zda v Dárfúru dochází ke genocidě. V květnu 2007 vydal

²⁹ AU mission in the Sudan, <http://www.amis-sudan.org/>

³⁰ The African Union and Darfur. <http://www.hrw.org/wr2k5/darfur/5.htm>. 2005.

³¹ The EU/AU Partnership in Darfur: Not Yet a Winning Combination. Africa Report N°99. <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3766>. 2005.

Mezinárodní trestní soud první zatykač za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny na súdánského ministra pro vnitřní záležitosti a současně ministra pro humanitární záležitosti Ahmada Haruna, druhým obviněným je velitel Janjaweed Ali Muhammad Ali Abd Al Rahman. Bohužel ani jeden z nich nebyl doposud zatčen. Mezitím byl Harun jmenován do skupiny monitorující rozmístění OSN-AU složek, paradoxně také kontroluje uprchlické tábory.³²

Další významná resoluce 1706 z 31. srpna 2006 uděluje UNMIS mandát na působení v Dárfúru. Resoluce 1755 z 30. dubna 2007 prodlužuje mandát UNMIS do října 2007. Poslední významnější resoluce 1769 z 31. července 2007 zřizuje pod Kapitolou VII Charty OSN misi UNAMID na dobu dvanácti měsíců o síle cca 26 tisíc vojáků.

Resoluce zřizující UNAMID, doposavad největší světovou mírotvornou operaci, jejíž první rok působení vyjde na zhruba 2 biliony dolarů³³, byla v RB OSN přijata všemi hlasy. Sám generální tajemník OSN Ban Ki Moon označil zřízení mise za „historické a bezprecedentní“. Súdánská vláda schválila společnou operaci AU a OSN 12. června 2007, čemuž předcházelo intenzivní diplomatické jednání generálního tajemníka a komplexní technické diskuse mezi AU, OSN a súdánskou vládou.

Klíčovou povinností mise je chránit civilní obyvatelstvo, stejně tak zajišťovat bezpečné prostředí pro poskytování humanitární pomoci, monitorovat plnění mírových dohod, konkrétně DPA, asistovat v celkovém politickém procesu, přispívat k prosazování lidských práv a zákonů a v neposlední řadě kontrolovat situaci na hranicích s Čadem a Středoafričskou republikou. Mise plánuje zhruba 55 lokací po celém Dárfúru, přičemž její ústředí sídlí v Al Fasheru a jednotlivé sektory pak v provinčních městech Al Fasheru, Geneině a Nyale. Po úplném začlenění AMIS bude společná mise čítat na 20 tisíc vojáků. Podle BBC Oddělení pro mírové operace OSN přislíbilo, že většina vojáků bude afrického původu, údajně jedna třetina, což požaduje súdánská vláda. Ban Ki Moon současně zmiňuje, že rychlost rozmístění jednotek bude záležet na mnoha faktorech. Konkrétně na dodržení závazků súdánskou vládou, zajištění personálu a vybavení, na dostatečné infrastruktuře a zásobách základních životních zdrojů jako je voda, stejně tak na míře financování členskými státy OSN.

³² All talk and no action in Darfur. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7257489.stm>. 2008.

³³ SULLIVAN, J. (2007): UN to send peacekeepers to Darfur. <http://www.iht.com/articles/2007/08/01/asia/darfur.php>

Současný mírový proces probíhá pod vedením vyslance generálního tajemníka OSN Jana Eliassona a vyslance AU Salima Ahmeda. Ti vedou konzultace s rebelskými vůdci JEM i SLA a zmiňují urgentní potřebu snížit hladinu násilí a zároveň dodávají, že strany konfliktu nemohou současně bojovat a připravovat se na mírové rozhovory.

OSN se nezabývá „pouze“ peacekeepingovými aktivitami, poskytuje též humanitární pomoc lidem postiženým krizí. Spolu s partnerskými organizacemi vyčlenila na pomoc Dárfúru pro rok 2007 650 milionů dolarů.

Práce mírových složek se nicméně potýká s řadou nesnází. Například úmyslně loudavým přístupem soudánské vlády k přetvoření AMIS na hybridní OSN-AU misi. Ze stran soudánských představitelů přichází i takové myšlenky, že povolením vstupu mírových složek mezinárodního společenství by mohla začít rekolonizace Afriky apod. Misi chybí vojenská technika. Podle slov ředitele mírového oddělení OSN Jeana-Marie Guehenna mise nebude schopná v roce 2008 nastolit žádné změny, které od ní světová veřejnost očekává.³⁴ Slova britského novináře a odborníka na africké otázky Alexe de Waala potvrzují Guehennovy výroky: „Vojáků OSN je tak málo a tak špatně vybavených, aby mohli dosáhnout nějaké změny.“ (Waal, 2008) Server Aktuálně.cz cituje šéfa mise Henry Anyidoho, který říká, že chyba není v misi samotné, ale na straně světových mocností, které neposkytují dostatečné prostředky. Zmocněnec OSN pro Dárfúr Rodolphe Adada následně zmiňuje, že plánovaných 26 tisíc vojáků není možné rozmístit v roce 2008 a uvádí pouhých 80 %. V současnosti je v Dárfúru rozmístěno cca 10 tisíc vojáků a civilních policistů.³⁵

OSN je z mnoha stran kritizována za příliš pozdní reakci. Dle zpravodajského serveru BBC to však může ospravedlnit několik měsíců dlouhé vyjednávání nad zněním resoluce 1769. OSN a Spojené státy byly k případu Dárfúru zdrženlivější i kvůli implementaci dohody severu s jihem, nemohly proto vyvíjet velký tlak, aby neodradily Súdán od spolupráce. Organizace pro lidská práva, např. Amnesty International, vyjadřují nespokojenost nad pokračujícím vražděním a loupením civilistů i přes přítomnost UNAMID. Dovolávají se proto nasazení většího počtu vojáků.

³⁴ Darfur mission may fail, warns UN. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7095732.stm>. 2007.

³⁵ Darfur faces potential food crisis unless action taken now, warn UN agencies. <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=27114&Cr=darfur&Cr1=>. 2008.

Evropská unie

Evropská unie (EU) od počátku podporovala činnost AMIS, poskytnutá částka se vyšplhala na 435 milionů eur. Většina byla čerpána ze speciálního fondu African Peace Facility zřízeného v roce 2003 na popud lídrů AU. Členské státy navíc misi poskytly bilaterální příspěvky v hodnotě 115 milionů eur.³⁶ EU poskytuje vybavení, plánovací a technické služby, vojenské pozorovatele, zajišťuje výcvik vojáků a civilní policie. Unie dále podporuje mírová vyjednávání³⁷, vyšetřování vedená Mezinárodním trestním soudem a dovolává se konce beztrestnosti v Dárfúru.

V Čadu a ve Středoafričské republice v současnosti působí mise EU EUFOR, jejímž posláním je ochrana uprchlíků ze sousedního Dárfúru, vnitřně vysídlených osob a rebelů z východního Čadu. V červnu 2008 by mise EUFOR měla dosáhnout plného počtu 3 700 vojáků, přičemž většinu poskytne Francie, bývalý kolonizátor Čadu.³⁸ Mise je dále podporována Španělskem, které letos vyšle do oblasti 100 vojáků a dvě transportní letadla. Rovněž Rusko přislíbilo poskytnout 4 helikoptéry MI-8 MT, vybavení a 120 pracovníků.³⁹

Podle serveru Sudan Tribune se na jaře tohoto roku EU zřekla podílu na čínském ropném gigantu PetroChina, který přispívá do kasy súdánské vlády. Evropský parlament totiž nesouhlasí s kroky Číny a jejím laxním přístupem k súdánskému režimu.

Humanitární situací v Dárfúru se zabývá Evropská komise pro humanitární pomoc (ECHO). V roce 2007 komise poskytla 45 milionů euro na humanitární pomoc, konkrétně na zdravotní péči, nemocniční a hygienická zařízení, cílem pomoci bylo dále omezit míru úmrtnosti. Dalších 65 milionů euro směřovalo na potravinovou pomoc nejvíce postižené populaci. Peníze byly dále použity na koordinaci humanitárních agentur a na technické služby přímo „v poli“.⁴⁰

³⁶ European Union response to the Darfur crisis.

www.eurunion.org/newsweb/hottopics/darfureufactsheetdec2007.doc

³⁷ Aktivně podporovala jednání v Abuje, které vedlo k podpisání DPA.

³⁸ MELANDER, I. (2007): EU takes first step for Chad Darfur refugee force.

<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/L23871653.htm>

³⁹ Spain approves contingent for EU's Darfur mission; Russia commits helicopters and troops.

<http://www.iht.com/articles/ap/2008/05/29/europe/EU-Darfur.php>, 2008.

⁴⁰ Annual review 2007. European commission humanitarian aid.

http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual-review_2007_en.pdf

Také EU je kritizována za nepřiliš efektivní počínání. Příkladem může být dopis směřovaný lídrům unie podepsaný několika světovými intelektuály - Tom Stoppard, Seamus Heaney, Harold Pinter, Dario Fo, Günter Grass, Umberto Eco, Bernard-Henri Lévy, Franca Rame a Václav Havel. Dožadují se v něm unilaterální akce ze strany EU uvalující sankce na soudánskou vládu, včetně prezidenta Bashira. Požadují zmrazení účtů držených v zemích EU, zákaz užívání zdravotnického vybavení ze zemí EU a dovozu luxusního zboží.⁴¹

Od počátku bylo jasné, že Africká unie nemá prostředky ani kapacitu nato, aby sama řešila probíhající konflikt. Transformace AMIS v UNAMID přišla nesmírně vhod. Nicméně i když se počet vojáků v šestimilionovém Dárfúru navýšil, je jich stále málo na to, aby měli situaci pod kontrolou. Sporná je i efektivnost cílených sankcí ze strany RB OSN. V případě Súdánu by bylo vhodnější využít ekonomické sankce ve formě ropného embarga. Otázkou zůstává, jaká by následovala reakce z Chartúmu. Mohlo by se stát, že vláda znemožní přísun humanitární pomoci a situace civilistů se tak rapidně zhorší. Marným se může zdát vyšetřování ICC, neboť soudánská vláda odmítá obviněné zločince vydat. Nabízí se přirovnání k začarovanému kruhu. Záslužný je objem finančních prostředků, které mezinárodní organizace krizi v Dárfúru již věnovaly a stejně tak jejich úloha v procesu vyjednávání.

5.2. Reakce jednotlivých států

Spojené státy americké

Na úvod je vhodné připomenout, že vláda Spojených států je jediná, kdo označuje dění v Dárfúru za genocidu. Jak uvádí americký zpravodajský server, pozice amerického prezidenta George W. Bushe ke konfliktu v Dárfúru není jednoduchá, když vezmeme v úvahu nechvalnou invazi Spojených států do Iráku a Afghánistánu. Edward Mortimer, vrcholný poradce bývalého tajemníka OSN Kofi Annana, tvrdí, že po irácké invazi nechtělo mnoho zemí se Spojenými státy na případě Dárfúru spolupracovat. Sám prezident byl pro vojenský zásah, ovšem jeho poradci byli zdrženlivější. Prezidentovi blízcí spolupracovníci zároveň uvádějí, že se ze strany USA nejedná o strategické zájmy, jak se na první dojem může zdát, ale o zájmy morální. Na rozhodování Bílého domu mohl mít dále vliv fakt, že Chartúm

⁴¹ MILMO, C. (2007): Writers attack EU failure to end Darfur violence.
<http://www.independent.co.uk/news/world/politics/writers-attack-eu-failure-to-end-darfur-violence-441620.html>

poskytuje Spojeným státům důležité informace o al-Kajdě a dalších islámských extremistech. (Abramowitz, 2007)

Jednou z myšlenek, kterou podporoval Bush, bylo posláni složek NATO na pomoc AMIS, to se však setkalo s nesouhlasem ze strany Francie, Súdánu i AU. Spojené státy využívají sankcí, aby tak pomocí politického tlaku donutily Chartúm k ukončení násilí. Mimo to také povzbuzují Čínu, aby využila svého vlivu ke vzniku nové mírové dohody.

Pomoc ze strany Spojených států doposavad zahrnovala ubytování vojákům a další služby skrze soukromou firmu PAE a Lockheed Martin Corporation. Do kompetencí firmy spadají peacekeepingové aktivity, logistická a technická podpora a další. Začátkem června však Súdán přišel se zprávou, že nadále zakazuje spolupráci amerických firem s mezinárodními mírovými organizacemi a že již neprodlouží kontrakt s Lockheed Martin Corporation. Tento akt přišel podle slov súdánského ambasadora OSN Abdalmahmouda Abdalhaleema jako reakce na sankce ze strany USA.⁴²

Dle Oddělení USA pro státní záležitosti⁴³ Spojené státy od roku 2005 poskytly přes 4 biliony dolarů na humanitární, mírovou a rozvojovou asistenci v Súdánu a východním Čadu. Z 25 % pokrývají náklady na operaci OSN-AU mise. Vystavěly 34 základen pro 7 tisíc vojáků AU. A jako největší poskytovatel potravin poskytly měsíčně 40 tisíc metrických tun potravinové pomoci. Spojené státy se mimo jiné též podílely na výcviku vojáků AMIS.

Obyvatelé arabského světa většinou intervenci USA odmítají. Příkladem může být editor egyptských novin Gamal Nkrumah, který zmiňuje případ Iráku, kdy šlo Spojeným státům především o tamní ropu a ztotožňuje ho s případem Dárfúru. Nezapomíná zmínit mučení páchané v Abu Ghraib americkými vojáky.⁴⁴

Francie

⁴² CHARBONNEAU, L. (2008): Sudan bars U.S. firms from Darfur contracts. <http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/B251321.htm>

⁴³ U.S. Response to the Situation in Darfur. <http://www.state.gov/p/af/rls/fs/2008/103967.htm>. 2008.

⁴⁴ Head-to-head: Darfur situation. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6058920.stm>. 2006.

Francie má v oblasti, především v sousedním Čadu, velký význam. V hlavním městě bývalé kolonie působí nastalo francouzské vojsko, neboť oba státy pojí dohoda o vojenské spolupráci. Úkolem vojáků je chránit prezidenta Débyho před čadskými rebely a dále pod „aktovkou“ EU chránit dárfúrské uprchlíky a humanitární pracovníky na východě země.⁴⁵

V diplomatických kruzích se Francie, stálý člen RB OSN, dovolává urychlení v rozmístění složek UNAMID, obnovení politického dialogu či plnění mírových dohod. V době, kdy se mezinárodní společenství soustředilo na uzavření dohody s jihem, Francie byla první zemí, která upozornila na rozsah a možný dopad krize v Dárfúru. Francie poskytuje jak humanitární, tak politickou a vojenskou podporu. Celková suma podpory zahrnující bilaterální příspěvky, tak ty skrze EU, činila v roce 2006 přes 120 milionů eur. V době působení AMIS v oblasti se Francie podílela na posilování vojenských složek mise skrze logistickou výpomoc. Francie se dále aktivně podílí na samotném politickém procesu, podle ministerstva pro zahraniční a evropské záležitosti je na každém kole vyjednávání přítomen speciální vyslanec. Příkladem může být i Francií svolaná schůzka z března 2008 v Ženevě, které se zúčastnili francouzský ministr zahraničí Bernard Kouchner, lídr SLA Abdul Wahid el Nur, Jan Eliasson a Salim Ahmed Salim, vyjednaváči OSN a AU, a konečně 5 zástupců stálých členů RB OSN. Na tomto setkání byl mimo jiné Wahid požádán, aby se chopil hlavní role v diplomatickém procesu vedeným vyjednaváči OSN a AU.

V Dárfúru působí zhruba desítky francouzských neziskových organizací. Primárně působí v oblasti zdravotnictví, vodních zdrojů či potravinové pomoci. Například organizace Doktoři bez hranic (Médecins Sans Frontières France) spravuje v kempu Mornei v Západním Dárfúru zdravotnické středisko a terapeutické centrum pro výživu. Působí i v El Geneině a Nyale.⁴⁶

Velká Británie

Jedním z cílů Ministerstva zahraničí Velké Británie je prevence a řešení konfliktů, přičemž jako prioritu uvádějí bývalou kolonii Súdán. Od roku 2003 se finanční pomoc poskytnutá Británií vyšplhala na 175 milionů liber a řadí se tak na druhé místo v objemu bilaterální pomoci, v rámci EU se řadí na místo první. Aktivně se zapojuje do rozmístování složek

⁴⁵ France condemns Darfur rebel attack on Khartoum. <http://www.reuters.com/article/africaCrisis/idUSL11152367>. 2008.

⁴⁶ Sudan - Darfur : search for a political solution to the Darfur crisis. <http://www.diplomatie.gouv.fr>. 2008.

UNAMID, plně podporuje snahy OSN a AU o nalezení politického řešení. Na mírovém procesu se podílí jako člen RB OSN a EU. Ukázkou účasti na mírovém jednání může být nabídka britského premiéra Gordona Browna z dubna tohoto roku zhostit se mírových hovorů v Londýně, jak uvádí server Times online.

Z britských nevládních organizací v Dárfúru působí například britský Červený kříž. Jeho tým se zabývá navracením izolovaných lidí do „normálního“ života, poskytuje zdravotní péči, učí, jak si sehnat vodu nebo poskytuje potravinovou pomoc podvyživeným dětem.⁴⁷

Z uvedených států patří súdánsko-americké vztahy evidentně mezi nejhorší. Jednak kvůli sankcím iniciovaným USA, užívání termínu genocida a dále díky potenciálním strategickým zájmům. Zatímco představitelé americké vlády uvádějí jako důvod zájmu o Dárfúr morální aspekty, súdánská vláda a arabská část obyvatelstva zmiňují jako hlavní důvod ropu. Není se čemu divit, americká intervence do Iráku a Afghánistánu jim nesmírně nahrává. Britská pomoc je na místě vzhledem ke koloniální minulosti a Velká Británie se úkolu zhostila na výbornou. Francouzská pomoc na čadské straně se rovněž jeví jako samozřejmá.

5.3. Pomoc nevládních organizací

V oblasti Dárfúru a v uprchlických táborech v Čadu působí celá řada neziskových organizací (NGOs). Jejich význam potvrzují slova Alexe de Waala: „Humanitární pomoc je jedinou věcí, která v Dárfúru funguje, drží miliony lidí při životě.“ (Waal, 2008) Avšak nutno si uvědomit, že se jedná o akutní, nárazovou pomoc, která už se nezabývá vývojovou perspektivou. (Šlachta, 2007) V tuto chvíli přichází řada na politiku a diplomatická jednání. Nicméně některé NGOs se zapojují i do procesu vyjednávání a tvoří „advocacy“ dokumenty.

5.4. Pomoc z České republiky

V České republice se na pomoci Dárfúru podílí nezisková humanitární organizace Charita Česká republika (CHČR). Jedná se o největšího nestátního poskytovatele sociálně zdravotních služeb u nás. Vedle hlavní činnosti, kterou je pomoc potřebným na území České republiky, Charita poskytuje i humanitární pomoc do zahraničí. Mottem CHČR je pomáhat lidem v nouzi bez ohledu na jejich rasu, národnost či náboženství. Co se týče humanitární a

⁴⁷ British Red Cross, <http://www.redcross.org.uk>

rozvojové pomoci do zahraničí, CHČR není schopná samostatné působnosti, je proto součástí Caritas Internationalis (CI), konfederace 162 národních charit.

Jednou ze zemí kde humanitární a rozvojové oddělení Sekretariátu CHČR pomáhá, je i Súdán, konkrétně oblast Dárfúru. CHČR se připojila k programu DERO, Darfur Emergency Response Operations, ve zkratce přímé pomoci uprchlíkům v Dárfúru. Prostřednictvím programu uprchlíci získávají přístřeší, potravinovou pomoc, zdravotně nezávadnou vodu, základní zdravotní péči, psychosociální pomoc a ochranu v nebezpečném prostředí.

Program DERO je společnou aktivitou sítě katolických charit Caritas Internationalis a protestantských charit ACT-International (ACT). Člen ACT, Norwegian Church Aid (NCA), má vedoucí úlohu v logistickém a finančním managementu programu. Zatímco Catholic Agency for Overseas Development (CAFOD) , člen CI se sídlem v Londýně, zajišťuje zkušený personál. ACT-Caritas spolupracuje se třemi súdánskými organizacemi: the Sudan Council of Churches (SCC), Sudanaid (Caritas Sudan) and the Sudan Social Development Organisation (SUDO). Program DERO pomáhá v uprchlických táborech v Jižním a Západním Dárfúru a rozpětí jeho činnosti je neobvykle široké ve srovnání s ostatními neziskovými organizacemi působících v oblasti. Jde o vrtání studní, budování latrín, konstrukce zdravotnických klinik, poskytování primární zdravotní péče, potravin, podávání informací o výživě a zdravotní péči, propagace hygieny, budování základních škol, podpora zemědělství, protekce a udržování míru, psychosociální tréninky apod.

Pro představu o financování programu, pro rok 2008 si ACT-Caritas klade za cíl získat od svých donátorů přes 13,5 milionů amerických dolarů, v polovině prosince roku 2007 měla něco přes 4 miliony dolarů.

CHČR v rámci programu DERO alokuje své prostředky především na zdravotnictví. Finanční prostředky získává formou fundraisingu, dárcovských sms zpráv, pomocí obecné sbírky na číslo účtu, na Dárfúr připadá i část výtěžku Tříkrálové sbírky. Ročně CHČR poskytne částku cca 40 tisíc dolarů, kterou posílá do britské charity CAFOD. Ta jí obratem posílá výpisy, na co byla konkrétní částka použita. CHČR spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí ČR, respektive čeká na výsledky dotačních výběrových řízení. Jakub Dvořáček, programový manažer Oddělení humanitární a rozvojové činnosti CHČR a odborník na Dárfúr, zmiňuje problém oslovit českou veřejnost, aby posílala své finance na pomoc Dárfúru, především když nejsou viditelné žádné změny. Zmiňuje také nízkou medializaci v českých médiích. O

Dárfúru se píše pouze v souvislosti návštěvy světovým politikem nebo celebritou. CHČR se dále podílí na plánování operací, podniká monitorovací cesty, to ovšem velmi zřídka. Praxe většinou probíhá tak, že se pracovníci programu DERO pozvou do hlavního města Chartúmu. Předchází se tak dlouhému vyjednávání s vládou o povolení výjezdu do oblasti či útokům na zahraniční pracovníky. Dle Jakuba Dvořáčka může útok na pracovníky programu vést k zastavení celé mise a dodává: „naše činnost nestojí za lidské životy.“ Závěrem uvádí, že cílem organizace typu ACT-Caritas je poskytnutí přímé pomoci dárfúřským uprchlíkům, řešení situace pak připadá na politiky a vlády.

Úloha humanitární pomoci v dárfúřském konfliktu je velice důležitá, neboť bez ní by byly počty obětí mnohonásobně vyšší. Nicméně některými zůstává činnost humanitárních pracovníků nedoceněná, čehož příkladem jsou útoky milic Janjaweed. Ačkoli většina neziskových organizací má sídlo ve vyspělých státech, většinu jejich pracovníků tvoří Súdánci, právě kvůli bezpečnostní situaci v oblasti.

5.5. Reakce celebrit

Do konfliktu promlouvají i známé celebrity. Příkladem mohou být hollywoodští herci Mia Farrow, George Clooney nebo Angelina Jolie.

Mia Farrow na svých webových stránkách⁴⁸ útočí na nadcházející letní olympijské hry v Pekingu a jejich slogan „One World, One Dream“, na místo kterého by užila termín „Genocide Olympics“. Naráží tak na výhodné čínsko-súdánské vztahy (ropa pro Čínu - zbraně pro Súdán). Mimo to je Farrow členkou dozorčí rady veřejné iniciativy Dream for Darfur.

Clooney se spolu s hercem Donem Cheadlem objevil v americkém dokumentu za Dárfúr!⁴⁹, kde se snažili přesvědčit světové politiky k nátlaku na súdánskou vládu. Clooneyho slova mluví za vše: „Chci využít kredit hollywoodské hvězdy k vyzdvižení zoufalství dvou milionů uprchlíků z Dárfúru.“⁵⁰ Podle Clooneyho se v Dárfúru odehrává první genocida 21. století.

⁴⁸ <http://www.miafarrow.org/>

⁴⁹ Americký dokumentární film *Za Dárfúr!*, režie Theodore Braun, 2007 (Jeden svět - festival dokumentárních filmů o lidských právech, Praha, 2008)

⁵⁰ Clooney navštívil Dárfúr, shání pomoc. <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=141481>. 2006.

Angelina Jolie navštívila oblast střetů již dvakrát jako vyslankyně dobré vůle UNHCR. V uprchlických táborech rozmlouvá s oběťmi konfliktu, kritizuje délku trvajících konfliktu, dovolává se intervence mezinárodního společenství a pochvaluje činnost Mezinárodního trestního soudu.

Spojení válečných konfliktů a humanitárních katastrof se jmény známých osobností se jeví jako výhodný tah. Když se známý herec nebo herečka objeví na africkém kontinentu, druhý den tato událost plní přední stránky novin. To může vyvolat vlnu solidarity mezi veřejností, z čehož pak těží NGOs.

6. Ropa a Dárfúr

Podle předběžných studií a průzkumů se v Jižním Dárfúru nachází hojné zásoby ropy. Existence ropy v nesevěném regionu by podle mnohých názorů mohla podnítit nepřátelené strany k ukončení bojů. Tak jako se tomu stalo v případě ukončení občanské války mezi severem a jihem. Chartúm si tehdy uvědomil, že jen v mírovém stavu může plně těžit ropu na jihu země.

Mnozí též počítaly s tím, že potenciální zdroje ropy přimějí světové velmoci, které se potýkají s nedostatkem této suroviny, k razantnější účasti na mírových procesech. Podle soudánské vlády je jediným důvodem, který žene USA a OSN do Dárfúru právě ropa.

Spekuluje se, že s objevem ropy do regionu začnou plynout investice a peníze potřebné na jeho rozvoj. Otázkou zůstává, jak budou případné zisky z těžby rozděleny, neboť zatímco v Chartúmu se staví honosné budovy, za jeho hranicemi živoří lidé v chýších. Je možné, že i rebelští vůdci dovolávají se rovnoměrného dělení přírodních zdrojů a bohatství, by penězům neodolali a na civilní obyvatelstvo by nebrali ohledy.

Jak uvádí server Sudan Tribune, podle představitelů rebelských hnutí by se s objevováním ropy mělo začít po uzavření mírové dohody, dodávají, že v současnosti potřebují vodu a ne ropu. Rebelské hnutí JEM podniklo již několik útoků na ropná pole společnosti China National Petroleum v sousedním Kordofánu, reagují tak na nepřímou podporu Číny ve zbrojení soudánské vlády. V letošním roce pod výhrůzkou dalších útoků požadovali odchod čínských ropných společností ze Súdánu a příchod společností ze západu.

Ropné společnosti s výzkumem pokračují i přes zvýšené nebezpečí v oblasti. Podle prezidenta soudánské společnosti Advanced Petroleum Salaha Wahbiho se pracovníci před každým

novým vrtem setkají s lídry kmenů, aby jim vysvětlili důvod jejich práce. Společnost místním lidem vyvrtala několik studen.

Faktor ropy spíše přileje olej do ohně, než aby situaci zklidnil.

7. Možná řešení

Nejčastějším nástrojem řešení, k němuž se ubírá „západní“ svět, jsou sankce. Ty mohou přijít v podobě zbrojního či ropného embarga, které je pro soudánskou vládu příhodné, neboť většina příjmů pochází právě z vývozu ropy. Bohužel se objevují názory, že sankce nemají příliš vysokou účinnost na státní představitele a naopak znamenají negativní důsledky pro civilní obyvatelstvo. Šetrnějším řešením vůči obyvatelstvu jsou cílené sankce na konkrétní osoby, příkladem může být zákaz vycestování nebo zákaz finančních transakcí. Odborníci uvádějí, že pokud mají být sankce účinné, musí být součástí komplexní donucovací strategie. (Danišová, 2006)

Jako možný posun vpřed povolane osoby uvádějí zahájení spolupráce mezi černošským (rebely) a arabským obyvatelstvem (Janjaweed). To potvrzují slova bývalého amerického ministra zahraničí Colina Powella: „Jedinou cestou, jak vyřešit tento problém, je politická dohoda mezi rebely a soudánskou vládou.“ (Abramowitz, 2007) S tím ostatně souhlasí i soudánská vláda, když uvádí jako jedinou cestu k ukončení konfliktu politická vyjednávání. Zároveň dodává, že je nutné stíhat ozbrojené frakce, které se jednání odmítají účastnit.⁵¹ Ozývají se též hlasy po uplatnění zkušeností s naplňováním CPA, která v roce 2005 ukončila občanskou válku severu proti jihu.

Mnozí sázejí na Čínu, aktéra, který by mohl významně promluvit do řešení konfliktu. Jedná se o blízkého spojence soudánské vlády v RB OSN a partnera v ropném průmyslu, komunistická velmoc vykupuje 2/3 vytěžené soudánské ropy. Čína je známá svým odmítavým postojem k vyvíjení tlaků či užití sankcí a vyzdvihuje tichou diplomacii.⁵²

⁵¹ Political negotiations the only way to resolve Darfur crisis, Sudan tells UN.
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=24180&Cr=general&Cr1=debate&Kw1=general+assembly&Kw2=&Kw3=>. 2007.

⁵² FRENCH, H. (2007): China seeks solution to Darfur crisis.
<http://www.iht.com/articles/2007/01/24/news/web.0124hucnd.php>

V současné době je na území Dárfúru zhruba 10 600 vojáků UNAMID, ačkoli tato mise měla nahradit „neúspěšnou“ sedmitisícovou misi AU AMIS. Politici se proto dovolávají co nejrychlejšího plného nasazení plánovaného počtu vojáků (26 tisíc). Jen tak může mít jejich působení nějaký smysl.

Někteří odborníci zmiňují jako krok vpřed odzbrojení milic Janjaweed, které útočí na civilní obyvatelstvo. Což se ovšem zdá v realitě těžko proveditelné. Pomoci by mohlo zbrojní embargo a hlavně kvalitní monitoring přílivu zbraní do Súdánu. Či v nejhorším případě přímý vojenský zásah.

Bývalý britský premiér Tony Blair se na poli OSN zasazoval o vytvoření neletecké zóny nad Dárfúrem, což by znemožnilo bombardování vesnic vládními vrtulníky. Podle serveru Guardian tuto myšlenku chválil i zástupce nezávislé organizace International Crisis Group.

Generální tajemník OSN Ban Ki Moon považuje za součást řešení krize využívání nových technologií, jako příklad uvádí geneticky modifikované obiloviny, které by obstály v aridním podnebí, nový způsob zavlažování nebo technologie na uskladnění vody. Zmiňuje nutnost finančních prostředků na výstavbu cest a infrastruktury, stejně tak spolupráci mezinárodního společenství, soudánské vlády, humanitárních a NGOs organizací. (Moon, 2007) Mírové procesy jsou nesmírně nákladné, proto je nutné, aby do Dárfúru proudily finanční příspěvky ze západních zemí.

Jednou z příčin konfliktu jsou nepochybně ubývající přírodní zdroje. Tým vědců z Bostonské univerzity objevil v Dárfúru obrovské podzemní jezero a uvádí, že za souhlasu soudánské vlády by mohlo být vyvrtáno až 1 tisíc studen.⁵³ Ačkoli se nejedná o přímý nástroj k řešení konfliktu, mohl by tento objev zachránit mnoho životů. Odborníci z vyspělých zemí by měli naučit tamní obyvatele, jak si obstarat vodu.

Ban Ki Moon v komentáři pro The Washington Post zmiňuje důležitou myšlenku, že stejně tak jako existuje celá řada příčin konfliktu (od politických po environmentální), musí být krize řešena komplexním přístupem zahrnujícím všechny problémy. Na druhou stranu, jak

⁵³ Water find 'may end Darfur war'. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6904318.stm>, 2007.

uvádí Henshaw, krize je nyní mnohem komplexnější, než byla na svém začátku, což v mnohém znesnadňuje.

Největší vliv na to, jakým směrem se bude konflikt vyvíjet, má súdánská vláda. Řešení by proto mělo probíhat především na státní rovině. Je třeba donutit vládu k ukončení marginalizace některých regionů a ke spravedlivému dělení národního bohatství. Otázkou zůstává, zda na tyto požadavky současná nedemokratický režim přistoupí. Uvalené sankce zatím žádné výsledky nepřinesly. Ideálním řešením by byly demokratické volby, které ovšem v tomto případě nepřichází v úvahu.

8. Závěr

V západo-súdánském regionu Dárfúr probíhá již pět let ozbrojený konflikt, který s sebou přináší sta tisíce mrtvých civilistů a miliony uprchlíků proudící za hranice do sousedního Čadu. Cílem této práce bylo seznámit se s regionem, poznat jeho přírodní podmínky, obyvatele a jejich způsob života. Hlavním cílem bylo zanalyzovat samotný konflikt, poznat jeho příčiny, hlavní aktéry, průběh a v neposlední řadě upozornit na katastrofické následky. Práce mapuje mezinárodní ohlasy a pomoc ze stran organizací AU, OSN a EU a reakce jednotlivých států, které jsou s daným regionem určitým způsobem spjaty. Záslužnou úlohu plní humanitární organizace, jejichž práce je na rozdíl od politických rozhovorů a vyjednávání patrná na první pohled. Práce je pojímána jako základní vstup do dané problematiky a nabízí tak prostor pro další studium.

Dárfúr se vyznačuje pestrým etnickým složením obyvatelstva, přesto je možné ho rozdělit do dvou základních skupin. První skupinu tvoří usedlí farmáři, původní Afričané žijící převážně v úrodné oblasti pohorí Jebel Marra. Druhou skupinu tvoří kočovní arabští pastevcí. Již od koloniálních dob patřil Dárfúr mezi marginalizované oblasti, nicméně tamní obyvatelé spolu dokázali žít v relativním míru. Situace se změnila s příchodem období sucha v 80. letech 20. století. Poušť se šířila dále na jih a nutila nomády kočovat do centrální úrodné oblasti. Zde vznikaly první střety mezi farmáři a pastevcí, které vyústily v současný ozbrojený konflikt. Centrální vláda se nijak nesnažila situaci urovnat, naopak od samého počátku podporuje stranu Arabů v bojích proti původnímu africkému obyvatelstvu.

Přírodní degradace, ekonomická marginalizace a zakořeněná mezi-kmenová nesnášenlivost daly vzniknout ozbrojeným povstaleckým hnutím SLA a JEM. Jedná se o africké muslimy, kteří protestují proti nerovnoměrnému rozdělení moci a bohatství v Súdánu. Na druhé straně konfliktu stojí súdánská vláda a jí podporované arabské milice Janjaweed. Jak už bylo zmíněno v úvodu práce, nejedná se o čistě vnitrostátní konflikt. Čad představovaný prezidentem Débym podporuje rebely vystupující proti súdánské vládě a naopak súdánský režim vypomáhá čadským rebelům snažícím se svrhnout prezidenta Débyho. Čadsko-súdánské vztahy jsou tak střídavě ve válečném a mírovém stavu. Súdánským významným spojencem je Čína. Pojí je vzájemné obchodní vztahy charakterizované heslem „ropa za zbraně“. A dále partnerství v RB OSN.

Od počátku konfliktu na jaře roku 2003 probíhají mírová vyjednávání zprostředkovávaná Čadem, později Africkou unií a v současnosti Africkou unií ve spolupráci s OSN. Žádná dohoda nicméně nevedla k úplnému klidu zbraní. Mírové procesy komplikují rozkoly uvnitř rebelských hnutí a stejně tak zdrženlivé chování súdánské vlády. Pozitivní vývoj zaznamenal proces trestání viníků, kterého se zhostil Mezinárodní trestní soud v Haagu. Daří se navyšovat počty vojáků mírových misí, kteří dohlíží na bezpečnostní situaci v oblasti. Nicméně v poměru k šestimilionovému Dárfúru je jejich počet stále nízký. Boje se tak šíří za hranice Dárfúru do sousedního Čadu, na území súdánských ropných pozic a do hlavního města Chartúmu. Situace se rok od roku stává méně přehlednou.

Probíhající nepokoje mají nejhorší dopad na civilní obyvatelstvo. Podle odborníků OSN vlivem bojů a ztížených životních podmínek již zahynulo na 300 tisíc lidí. Zhruba 2,5 milionu lidí bylo nuceno opustit své domovy. V lepším případě skončí v některém z čadských uprchlických táborů, kde se o ně postarají humanitární pracovníci. Většina lidí se však za hranice nedostane a končí tak v táborech pro vnitřně vysídlené osoby. Vzhledem ke složitému přístupu humanitárních organizací do vnitrozemí Dárfúru je situace IDP daleko horší. Právě následky krize by měly nutit mezinárodní společenství a světovou veřejnost k akci. Důležitou roli přitom sehrávají média, díky nimž se problematika dostává do povědomí „obyčejných“ lidí. Na nich většinou závisí fungování neziskových a humanitárních organizací a jejich tolik prospěšná činnost.

Odezva mezinárodních organizací AU, OSN a EU spočívá především ve vytváření mírových misí, vedení mírových vyjednávání a poskytování humanitární pomoci. Málo zkušená AU neměla dost prostředků a kapacitu na to, aby sama řešila vzniklý konflikt. Pomoc ze strany OSN a EU tak přišla nesmírně vhod. Významnou úlohu plní Rada bezpečnosti OSN a její resoluce. Jmenujme například resoluci 1769 zřizující mírovou misi UNAMID. EU od počátku podporovala činnost AU a sama zřídila misi EUFOR. Její náplní je ochrana uprchlíků v Čadu a Středoafričské republice. Velká Británie spolu s Francií mají vzhledem ke své koloniální minulosti v nesyvářené oblasti silnou pozici. Poskytují podporu vojenskou, politickou i humanitární. Nejkontroverznější jsou americko-súdánské vztahy. Stojí v pozadí strategické zájmy? Zkušenosti s americkou intervencí do Iráku a Afghánistánu tomu nasvědčují.

Mezinárodní organizace a vyspělé státy hrají významnou roli na poli vyjednávání, poskytují nemalé finanční prostředky, zasazují se o vyřešení konfliktu. Viditelnou, avšak nárazovou

práci, odvádí zaměstnanci humanitárních a NGOs organizací v uprchlických táborech. Udržují tak humanitární dopad krize v únosné míře. I v České republice působí nezisková organizace, která se podílí na pomoci Dárfúru. Charita ČR poskytuje přímou pomoc uprchlíkům přes mezinárodní program DERO (Darfur Emergency Response Operations). Organizace tohoto typu závisí na podpoře veřejnosti. Konkrétně v České republice se lidé o africkou problematiku příliš nezajímají, tamní konflikty berou jako „samozřejmost“. Nechtějí dávat své peníze na něco, v čemž nespátřují výsledek. (Konflikt v Dárfúru trvá již pět let) Jiná situace je v západních zemích, americké celebrity navštěvují uprchlické tábory a vzbuzují tak solidaritu mezi laickou veřejností.

Podle předběžných výzkumů se na území Dárfúru nachází hojné zásoby ropy. Zájem po penězích plynoucích z její těžby má nepochybně soudánská vláda, ale stejně tak bouřící se rebelové. Jak nasvědčuje dosavadní vývoj, soudánský režim zřejmě nebude mít zájem na tom, aby se o případné zisky z těžby s obyvateli Dárfúru dělil. Tento faktor by mohl v blízké budoucnosti představovat sporný bod mírových dohod.

Aby bylo možné vyřešit současný konflikt, je nutné poznat jeho příčiny. Ty se pohybují od environmentálních, přes etnické, ekonomické po politické. Nutno též podotknout, že stávající krize je mnohem komplexnější, než byla na svém počátku, což mnohé stěžuje. Největší vliv na vyřešení konfliktu má soudánská vláda. Otázkou zůstává, jak ji přimět, aby přistoupila na požadavky rebelských hnutí. Dosavadní sankce RB OSN k očekávanému výsledku nepřispěly. Prosadit sankce rozsáhlejšího charakteru se zdá být nemožné vzhledem k ruskému a čínskému právu veta. V úvahu může v nejhorším případě přijít i přímý vojenský zásah. Probíhající jednání jsou nesmírně nákladná, další vývoj proto záleží na finančních prostředcích od mezinárodního společenství. Ke zlepšení environmentální situace by mohly pomoci nové technologie, jako geneticky modifikované obiloviny, nové způsoby uskladňování vody a podobně.

9. Seznam použité literatury a zdrojů informací

Odborná literatura

DANIŠOVÁ, P. (2006): Konflikt v súdánském Dárfúru: analýza konfliktu a mezinárodní reakce na současnou krizi. Diplomová práce. Institut politologických studií, FSV UK, Praha, 131 s.

ŠLACHTA, M. (2007): Ohniska napětí ve světě. Česká geografická společnost, Praha, 190 s.

Internetové zdroje

Annual review 2007, European commission humanitarian aid,
http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual-review_2007_en.pdf

African Union mission in the Sudan, <http://www.amis-sudan.org/>

Catholic Agency for Overseas Development, <http://www.cafod.org.uk/>

Chad/Darfur emergency, <http://www.unhcr.org/chad.html>

Charita Česká republika, <http://www.charita.cz/>

Department of Peace and Conflict Research : Conflict Database,
<http://www.pcr.uu.se/database/conflictSummary.php?bcID=233>

Department of Peacekeeping Operations UN, <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/dpko.shtml>

European Union response to the Darfur crisis,
www.eurunion.org/newsworld/hottopics/darfureufactsheetdec2007.doc

Geografický server, <http://www.zemepis.com/fgrafriky.php>

Humanitarian information unit, <http://hiu.state.gov/>

International Crisis Group, <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm>

Internal Displacement Monitoring Centre, <http://www.internal-displacement.org/>

JEM, <http://www.sudanjem.com/en/index.php>

United Nations - African Union mission in Darfur, <http://unamid.unmissions.org/Default.aspx>

United Nations High Commissioner for Refugees, <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs,
<http://ochaonline.un.org/Default.aspx?alias=ochaonline.un.org/sudan>

United Nations Security Council, <http://www.un.org/Docs/sc/>

United Nations Sudan Information Gateway, <http://www.unsudanig.org/>

United States Agency for International Development, <http://www.usaid.gov/>

WIKIPEDIA, THE FREE ENCYCLOPEDIA

<http://en.wikipedia.org/wiki/Baggara>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Darfur>

http://en.wikipedia.org/wiki/Fur_people

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Darfur

<http://en.wikipedia.org/wiki/Janjaweed>

http://en.wikipedia.org/wiki/Justice_and_Equality_Movement

<http://en.wikipedia.org/wiki/Masalit>

http://en.wikipedia.org/wiki/Omar_al-Bashir

http://en.wikipedia.org/wiki/Sudan_Liberation_Army

http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Mission_in_Sudan

<http://en.wikipedia.org/wiki/Zaghawa>

2007 World Population Data Sheet, Population Reference Bureau,
http://www.prb.org/pdf07/07WPDS_Eng.pdf

Internetové zdroje – články

AKTUALNE.CZ

Clooney navštívil Dárfúr, shání pomoc.

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=141481>. 2006.

MIHALCO, Z. (2008): Největší mise OSN selhává. Dárfúrské peklo pokračuje.

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/blizky-vychod/clanek.phtml?id=607977>

Vojáci OSN znásilňovali v Súdánu děti. <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/blizky-vychod/clanek.phtml?id=322096>. 2007.

BBC NEWS

All talk and no action in Darfur. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7257489.stm>. 2008.

Blair urges EU unity on Darfur. http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/5353284.stm. 2006.

Darfur mission may fail, warns UN. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7095732.stm>. 2007.

Fighting 'traps' Darfur refugees. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7255750.stm>. 2008.

HENSHAW, A. (2008): Darfur: Little hope five years on. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7263663.stm>

PLAUT, M. (2006): Who are Sudan's Darfur rebels?. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/3702242.stm>

Q&A: Peacekeeping in Darfur. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6144498.stm>. 2007.

Q&A: Sudan's Darfur conflict. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/3496731.stm>. 2007.

Sudan's shadowy Arab militia. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/3613953.stm>. 2004.

THOMSON, M. (2007): Wave of violence threatens Darfur camps. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/africa/7125209.stm>

Thousands of Darfuris 'desperate'. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7262570.stm>. 2008.

Timeline: Sudan. http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/country_profiles/827425.stm. 2008.

WAAL, A. (2008): Why Darfur intervention is a mistake. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7411087.stm>

Water find 'may end Darfur war'. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6904318.stm>. 2007.

GUARDIAN.CO.UK

BORGER, J. (2007): Darfur conflict heralds era of wars triggered by climate change, UN report warns. <http://www.guardian.co.uk/environment/2007/jun/23/sudan.climatechange>

CARROLL, R. (2004): Sudan massacres are not genocide, says EU. <http://www.guardian.co.uk/world/2004/aug/10/eu.sudan>

HUMAN RIGHTS WATCH

Sudan: Government and Militias Conspire in Darfur Killings, Major Massacre Shows State Complicity. <http://www.hrw.org/english/docs/2004/04/23/sudan8487.htm>. 2004.

Sudan: Government Commits 'Ethnic Cleansing' in Darfur.

<http://www.hrw.org/english/docs/2004/05/07/darfur8549.htm>. 2004.

The African Union and Darfur. <http://www.hrw.org/wr2k5/darfur/5.htm>. 2005.

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE

FRENCH, H. (2007): China seeks solution to Darfur crisis.
<http://www.iht.com/articles/2007/01/24/news/web.0124hucnd.php>

POLGREEN, L. (2008): Darfur crisis draws Chad and Sudan toward deeper conflict.
<http://www.iht.com/articles/2008/04/13/africa/chad.php>

Spain approves contingent for EU's Darfur mission; Russia commits helicopters and troops.
<http://www.iht.com/articles/ap/2008/05/29/europe/EU-Darfur.php>. 2008.

SULLIVAN, J. (2007): UN to send peacekeepers to Darfur.
<http://www.iht.com/articles/2007/08/01/asia/darfur.php>

REUTERS

France condemns Darfur rebel attack on Khartoum.
<http://www.reuters.com/article/africaCrisis/idUSL11152367>. 2008

TIMELINE: Darfur conflict, peace efforts.
http://www.reuters.com/article/worldNews/idUSL0692230420070806?src=080607_1247_TO PSTORY_darfur_rebels_agree%3Cbr%3E_on_peace_talks&pageNumber=1&virtualBrandChannel=0&sp=true. 2007.

REUTERS ALERTNET

BRENJO, N. (2007): The race for Darfur's oil - a blessing or a curse?.
<http://www.alertnet.org/db/blogs/1265/2007/02/7-174635-1.htm>

Darfur conflict. http://www.alertnet.org/db/crisisprofiles/SD_DAR.htm?v=timeline. 2008.

GIDLEY, R. (2005): Oil discovery adds new twist to Darfur tragedy.
<http://www.alertnet.org/thefacts/reliefresources/111885496661.htm>

CHARBONNEAU, L. (2008): Sudan bars U.S. firms from Darfur contracts.
<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/B251321.htm>

MCDOOM, O. (2008): Sudan-Chad relations crucial for Darfur talks-envoys.
<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/L08831783.htm>

MELANDER, I. (2007): EU takes first step for Chad Darfur refugee force.
<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/L23871653.htm>

SUDAN TRIBUNE

Darfur rebel JEM wants Western oil Cos to replace Chinese.
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article26775>. 2008.

EU turns up heat on China over Darfur crisis and divest from PetroChina.
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article26401>. 2008.

SANDERS, E. (2007): Darfur oil seen as curse now, blessing later.
<http://www.sudantribune.com/spip.php?article20564>

THE WASHINGTON POST

ABRAMOWITZ, M. (2007): U.S. Promises on Darfur Don't Match Actions.
<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/10/28/AR2007102801704.html?sid=ST2007102801732>

BOUSTANY, N. (2007): Janjaweed Using Rape as 'Integral' Weapon in Darfur, Aid Group Says. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/07/02/AR2007070201627.html>

GOODMAN, P. S. (2004): China Invests Heavily In Sudan's Oil Industry, Beijing Supplies Arms Used on Villagers. www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A21143-2004Dec22.html

JOLIE, A. (2007): Justice for Darfur. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/02/27/AR2007022701161.html>

KESSLER, G., LYNCH, C. (2004): U.S. Calls Killings In Sudan Genocide, Khartoum and Arab Militias Are Responsible, Powell Says. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A8364-2004Sep9.html>

KI MOON, B. (2007): A Climate Culprit In Darfur. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/06/15/AR2007061501857.html>

OSMAN, M. (2007): Darfur Rebels Attack Oil Field, Warn Chinese to Leave Sudan.
<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/10/25/AR2007102502510.html>

WAX, E. (2006): 5 Truths About Darfur. http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/04/21/AR2006042101752_pf.html

UN NEWS CENTRE

Darfur faces potential food crisis unless action taken now, warn UN agencies.
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=27114&Cr=darfur&Cr1=>. 2008.

Darfur solution 'cannot be piecemeal' – Secretary-General Ban.
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=23819&Cr=sudan&Cr1=>. 2007.

Darfur: UN, African Union envoys hold fresh talks with leaders of rebel Gross.
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=26394&Cr=Darfur&Cr1=>. 2008.

Political negotiations the only way to resolve Darfur crisis, Sudan tells UN.
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=24180&Cr=general&Cr1=debate&Kw1=general+assembly&Kw2=&Kw3=>. 2007.

Thousands of refugees from Darfur remain along volatile border – UN agency.
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=26382&Cr=darfur&Cr1=chad>. 2008.

Další články

Darfur's refugees in Chad. http://www.redcross.int/EN/mag/magazine2005_2/22-23.html. 2005.

FARROW, M. (2007): The 'Genocide Olympics'. http://www.miafarrow.org/ed_032807.html

Gordon Brown offers to host peace talks to end Darfur crisis
<http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/africa/article3740395.ece>.2008.

HOGUE, W. (2006): African Union Peacekeepers' Stay in Darfur Is Extended as Accord on U.N. Force Is Awaited. <http://www.nytimes.com/2006/09/21/world/africa/21nations.html>

KOERNER, B. (2005): Who Are the Janjaweed? A guide to the Sudanese militiamen.
<http://www.slate.com/id/2104210/>

KOHLI, A. (2007): EU Officials Nervous Over Darfur Security.
<http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2007/07/mil-070712-voa01.htm>

MILMO, C. (2007): Writers attack EU failure to end Darfur violence.
<http://www.independent.co.uk/news/world/politics/writers-attack-eu-failure-to-end-darfur-violence-441620.html>

New wave of Darfur refugees flees into Chad.
<http://www.cnn.com/2008/WORLD/africa/02/12/chad.refugees/index.html>, 2008.

Sudan and Darfur, Foreign and Commonwealth office. <http://www.fco.gov.uk/en/fco-in-action/conflict/darfur/>

SUDAN: Climate change - only one cause among many for Darfur conflict.
<http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=72985>. 2007.

Sudan - Darfur : search for a political solution to the Darfur crisis.
<http://www.diplomatie.gouv.fr>. 2008.

Sudanese president meets Chinese envoy for Darfur. www.chinadaily.com.cn/china/2007-06/24/content_900968.htm. 2007.

Sudan: UN Security Council must censure government. <http://www.amnesty.org/en/for-media/press-releases/sudan-un-security-council-must-censure-government-20080411>. 2008.

SULIMAN, M. (1993): The Desert versus the Oasis Syndrome. <http://www.ifaanet.org/ifaapr/wardar.htm>

The crisis in Darfur, a timeline. <http://www.cbc.ca/news/background/sudan/darfur.html>. 2008.

The EU/AU Partnership in Darfur: Not Yet a Winning Combination. Africa Report N°99. <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3766>. 2005.

U.S. Response to the Situation in Darfur. <http://www.state.gov/p/af/rls/fs/2008/103967.htm>. 2008.

WAAL, A. (2004): Who are the Darfurians? Arab and African Identities, Violence and External Engagement. <http://conconflicts.ssrc.org/hornofafrica/dewaal/>

Dokumentární film

Braun, T. (2007): Za Dárfúr!. Jeden svět - festival dokumentárních filmů o lidských právech, Praha, 2008.

Rozhovor

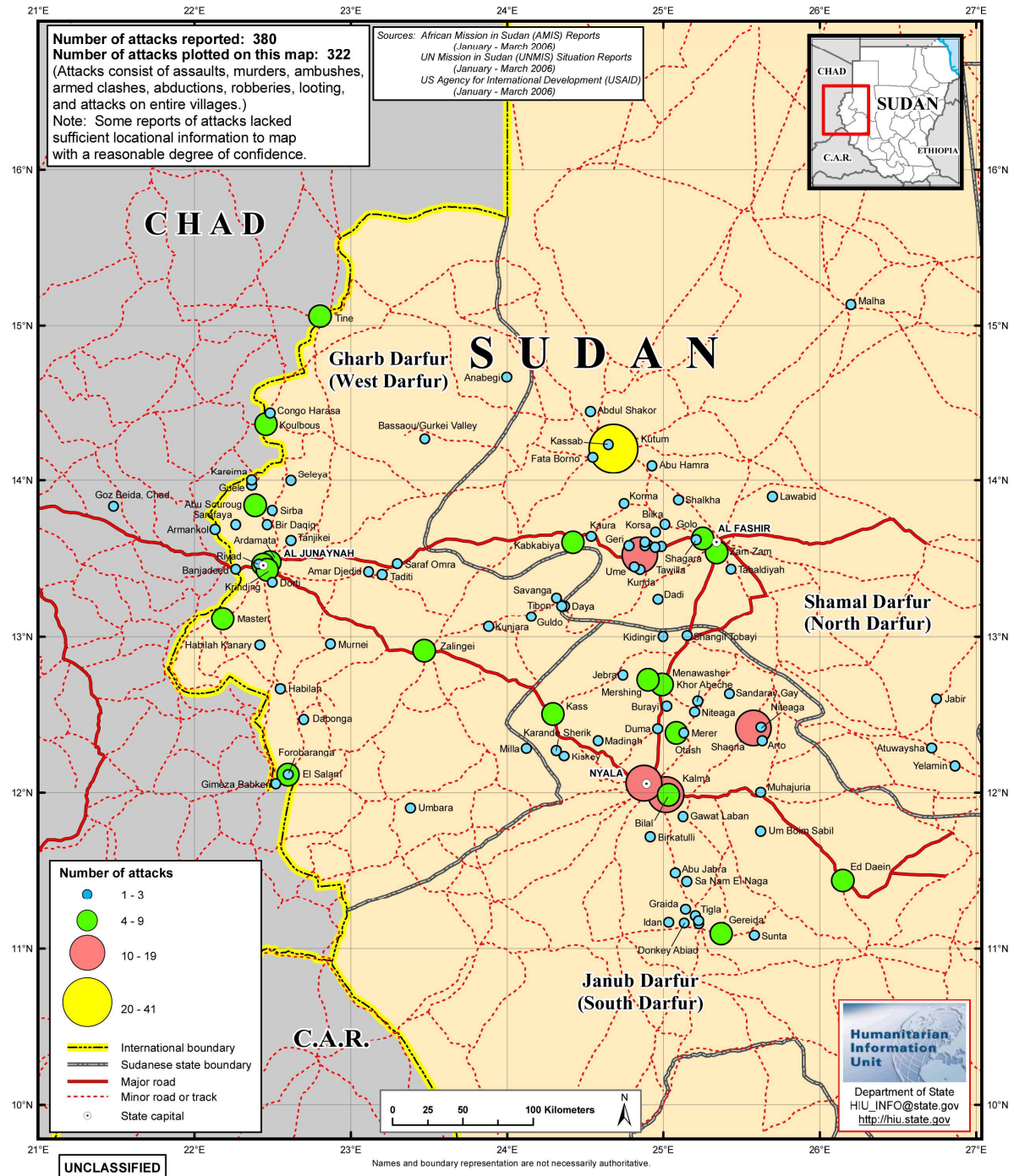
Rozhovor s Mgr. Jakubem Dvořáčkem, programovým manažerem Oddělení humanitární a rozvojové činnosti CHČR, 27.3. 2008, 10:00

Příloha 2: Bezpečnostní situace v Dárfúru, leden - březen 2006

April 27, 2006

Darfur Security Incidents Graphic Reported Attacks by Location and Number JAN - MAR 2006

UNCLASSIFIED

Zdroj: Humanitarian information unit, <http://hiu.state.gov/>

Příloha 3: Držitelé ropné koncese, Súdán, 2001

Zdroj: United States Agency for International Development, <http://www.usaid.gov>